De Drie Goddelijke Deugden

Ravels ▪ Weelde ▪ Poppel

TIJDSCHRIFT VAN DE HEEMKUNDEKRING

NICOLAUS POPPELIUS VZW

Jaargang 10, nr. 37: september 2005

Heemkundekring Nicolaus Poppelius
Ravels-Weelde-Poppel V.Z.W.

Adres: Torenstraat 12, 2381 Weelde
Bankrekening: 733-3522204-67
Lidmaatschap: inclusief abonnement op "De Drie Goddelijke Deugden": 16 euro

BESTUUR:

Voorzitter:	Laurent Woestenburg,	Beatrijs van Nazarethlaan 2,	2382 Poppel	014/656993
Ondervoorzitter:	Marc Van Gorp,	Grote Baan 97 bus 7,	2380 Ravels	014/656905
Secretaris:	Ria Verheyen,	Welvaartstraat 14,	2300 Turnhout	014/421839
Penningmeester:	Agnes Luyten,	Berkenlaan 91,	2380 Ravels	014/658346
Leden:	Stan De Kinderen,	Hogevoortstraat 1,	2380 Ravels	014/655030
	Jos Nooyens,	Overbroek 15B,	2382 Poppel	014/658636
	Louis Schats	Zandoerleseweg 5,	5511 AA Knegsel (NL)	
	Frans Slegers,	Steenweg op Weelde 60,	2382 Poppel	014/655751
	Jos Verhoeven	Koning Albertstraat 87,	2381 Weelde	014/656198
	Marc Vermeeren,	De Meerkens 10,	2382 Poppel	014/658838
	Magda Vloemans,	Turnhoutseweg 2,	2381 Weelde	014/655156
	Marinus Willems,	Weeldestraat 154,	2381 Weelde	014/655728

REDACTIEADRES:

Marc Vermeeren	De Meerkens 10,	2382 Poppel	014/658838

Voor informatie in verband met de inhoud, vormgeving of verschenen teksten kan u steeds terecht op het redactieadres (marc.vermeeren@pandora.be). Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kan u dat ook steeds doen bij een van de bestuursleden.

VOORRADIGE PUBLICATIES:

Boek "De Drie van het Noorden"	5 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5 + "De Drie van het Noorden"	25 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5: per jaargang	6 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5: per los nummer	1,75 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 6 en 7: per jaargang	12 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 6 en 7: per los nummer	3euro
Verjaardagskalender	6 euro

ARCHIEF/MUSEUM:

Raadpleging van het archief kan slechts na afspraak met Marc Vermeeren (014-658838) of tijdens de openingsuren van het museum. Voor groepsbezoeken kan men afspreken met Laurent Woestenburg (014-656993). Het museum is open elke laatste zondag van de maand van 14 tot 17 uur (behalve in december).

WEBSITE:

http://users.skynet.be/Ravels-Weelde-Poppel

Inhoud

1. De kunstvoorwerpen in de St.-Valentinuskerk te Poppel (1) blz.1
2. Het familiearchief van de Poppelse pastoor Cools blz.8
3. Kwartierstaat Elisabeth Van Rooy blz.10
4. Het geslacht Van den Nieuwenhuysen te Weelde (2) blz.16
5. Begrafenisrituelen te Poppel in 1938 blz.19
6. Aanwinsten Museum blz.24
7. Uit de dagboeken van Maria Pijnenborg (Mieke Pijn) (3) blz.25
8. Weer een honderdjarige te Poppel? blz.27
9. Geschiedenis van de Westkempische familie Michiel Jansse Vermeulen (1) blz.30

De kunstvoorwerpen in de St.-Valentinuskerk te Poppel (1)

door Marc Vermeeren

Kerkgebouw

Hoe de eerste kerk er uitzag weten we niet, maar waarschijnlijk werd die kerk in de 13e eeuw door de Tongerlose abt vergroot en verstevigd. Rond 1520 is men met de bouw van de huidige kerk begonnen, maar ook daarvan zijn geen archiefstukken bewaard gebleven. In 1624 werd de kerktoren door bliksemslag vernield en om die herstellingen te kunnen betalen verkocht de gemeente 60 bunder gemeenteheide. Waarschijnlijk werd de kerktoren toen niet onmiddellijk hersteld, want één der balken droeg, voor de beschieting van de kerk in de tweede wereldoorlog, het jaartal 1633.

De Sint-Valentinuskerk is een ***quarta capella***. Het woord capella was in de middeleeuwen de naam voor een minder belangrijke bidplaats, in tegenstelling tot de Basilica of ecclesia Matrix (moederkerk of hoofdkerk). In de meeste gevallen bleven de kapellen ook bij een latere uitbreiding hun oorspronkelijke benaming behouden, soms werden ze na verloop van tijd onder de parochiekerken gerangschikt.

De kerken waren vroeger ingedeeld in integrae ecclesiae (zelfstandige kerken), mediae ecclesiae (halve kerken) en quartae capellae (kwartkerken), al naargelang zij uit hoofde van hun belangrijkheid het volle, het halve of het vierde bedrag van de door elke parochiepriester aan zijn bisschop of aartsdiaken verschuldigde offerpenningen opbrachten. Deze verplichte geldelijke bijdrage heette het cathedraticum. De kerk werd aanzienlijk vergroot in 1906-1909. Op 11 mei 1940, één dag na het begin van de oorlog, werd de Poppelse dorpskom gebombardeerd om half zes in de namiddag vanaf de kerk tot aan het gemeentehuis: er waren zes slachtoffers. Bij dit bombardement werd de kerk zwaar gehavend. Alle glasramen van het hoogkoor waren verbrijzeld en de andere vensters werden zwaar beschadigd. In de sacristie waren plafond en raam totaal vernield maar binnen in de kerk was de schade eerder gering. Op 3 juli 1941 bracht Provinciaal-Commissaris Vergeynst een werkbezoek aan de Poppelse kerk en dit bezoek bracht de redding in nood. Plannen werden opgesteld, ontwerpen voor nieuwe glasramen werden goedgekeurd en aannemer Horsten uit Wortel herstelde de kerk. Glasschilder Crickx uit Jette vervaardigde de nieuwe glasramen.

In 1943 waren de werken voltooid maar uit veiligheidsoverwegingen werden de nieuwe glasramen nog niet geplaatst. Voortaan zouden er geen bijzondere gebeurtenissen meer voorvallen tot op de dag van de bevrijding. Op dinsdag 3 oktober 1944 ontbrandde de slag rond de kom van het dorp. Om één uur in de namiddag begon de beschieting die anderhalve dag zou duren, tot de Engelse troepen op woensdagavond rond zeven uur Poppel hadden bevrijd. Dertig huizen waren vernield, veertien zwaar geteisterd en 49 licht beschadigd. De torenspits van de kerk was door de geallieerden neergehaald en voor de kerkdeur neergestort. Binnen in de kerk was weinig vernield. Na de oorlog werden de glasramen in het hoogkoor geplaatst. Zij stellen volgende heiligen voor: de H.Maagd,

de H.Apostelen, de H.Jozef, de H.Nicolaus en de H.Valentinus. In de jaren 1949-1953 werden de gewone witte ramen in de zijbeuken vervangen door glasramen van de H.Willibrordus, de H.Catharina, de H.Isidorus, de H.Lucia, de H.Barbara, de H.Cornelius, de H.Hubertus, de H.Cecilia, de H.Henricus, de H.Juliana, Jezus' Doopsel en Jezus bij de put van Jacob. De kerktoren werd hersteld door aannemer Flor D'Hulst van Lier en dat werk kostte 700.000 frank. Uiteindelijk werd de kerk in 1980 grondig gerestaureerd onder het pastoraat van de huidige pastoor Herman Janssen.

Kunstvoorwerpen

Foto 1: *zijaltaar*, toegewijd aan O.-L.-Vrouw, altaarstuk voorstellend O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen, bekroning met Duif als symbool van de H.Geest in stralenkrans, bekroningsnis met pelikaan die zijn jongen voedt, tweede helft 18e eeuw, gemarmerd hout. (Bestaat niet meer)

Foto 2: *zijaltaar*, toegewijd aan H.Antonius abt, altaarstuk voorstellend de Heilige, bekroning met driehoek met Oog Gods, fronten met Christuskind zaligmaker, tweede helft 18e eeuw, gemarmerd hout. (Bestaat niet meer)

Foto 3: *Biechtstoel* met twee rouwende cherubs, in het midden beelden voorstellend boetvaardigheid en berouw, op wand reliëf buste van de H.Hieronymus, de H.Gregorius en een Driehoek met het oog Gods, in bekroning medaillon met Jezus overhandigt Petrus de sleutels.

Foto 4: *Biechtstoel* met twee cherubs, in het midden beelden van David Koning Psalmdichter en verloren zoon, op wand in reliëf buste van de H.Ambrosius van Milaan, Driehoek met oog Gods en buste van de H.Augustinus van Hippo, in bekroning medaillon met Jezus en de Samaritaanse vrouw bij de waterput, 18e eeuw. Enkele kerkrekeningen i.v.m. de biechtstoelen luiden als volgt: - "den 7/12/1739 betaelt wegens hoogen, en ongelden van sekeren eycken boom geschickt tot bichtstoelen 3.16.0." - "den 10/8/1740 gegeven aen Adriaen Van Raeck in voldoeninge van eenen swaeren eyckenboom geschickt tot twee nieuwe bichtstoelen 36.0.0." - "den 14/12/1740 betaelt aen Adriaen Bernardts voor het uytdoen van sekeren grooten boom gedestineirt tot twee bichtstoelen, het afkappen der tacken alsook het saegen 5.12.0." - "den 30/9/1741 alnoch voor het vervoeren van blocken eycken hout tot vier posturen voor de nieuwe bichtstoelen 14.0.0." - "Item voor wageschot om de medaillien en voor de nieuwe bichtstoelen te maecken 18.7.2." - "den 12/8/1742 betaelt aen J.B.Rieberghs den loon aen het maecken van de twee nieuwe bichtstoelen 17.0.0."

Foto 5: *Twee vazen* met voorstellingen van hoofse scenes, 19e eeuw, hoogte 28,5 cm.

Foto 6: *Communiebank* uit de tweede helft van de 18e eeuw. Op de oude communiebank stond op de binnenzijde van de eikehouten plint geschreven:" Deze comuniebanck heeft gemaek den Eersaemen Mr. Cornelis L.Olislagers tot Baarle Hertoge jaer 1786 17 mey" en een kerkrekening uit 1786 vermeldt: "*In april en mey hebben wij door den schrijnwercker Cornelis Olislager doen maeken een nieuw communiebank, aen den selven voor sijn verschotten, aen het houtwerk, den smit, en beelthouder voor sijnen arbeit, uytgegeven 180.8.2.*"

Foto 7: *Ciborie* met merken: 82,AB en niet geïdentificeerd merk, 1782, zilver, hoogte 40 cm.
Foto 8: *Berechtingsciborie* met Belgische merken (1831-1868) HV met drie sterren en PQ, zilver, hoogte 8 cm.
Foto 9: *Hostiedoos* met schenkingsinscriptie van pastoor de Winter, 1851, hout, hoogte 13 cm.

Foto 10: *Kelk* door Jan Frans Hendrik Avontroodt met merken: Mechelen 91 en meesterteken A R, 1791, zilver, hoogte 27 cm.
Foto 11: *Processiekruis*, eerste helft 19e eeuw, messing, hoogte 71 cm.

Foto 12: *Kruisbeeld*, tweede helft 17e eeuw, kruis vernieuwd, hout, hoogte 125 cm.
Foto 13: *Kruisbeeld* op voet, eerste helft 18e eeuw, hout en Christus in ivoor, hoogte 58 cm.
Foto 14: *Kruisbeeld* op voet, midden 18e eeuw, geslagen messing, hoogte 139 cm.

Foto 15: *Stralenmonstrans* door Mathias Verberckt op stralen voorstellingen van Lam van de Apocalypsis, God de Vader, schepper van het heelal, Duif als symbool van de H.Geest, allegorische voorstellingen van geloof en hoop, met merken: 62, ineengewerkte M V en niet geïdentificeerde merken, 1762, hoogte 76 cm.

Foto 16: *Reliekhouder* van de H.Valentinus, met merken: 1 met drie punten en twee niet geïdentificeerde merken, tweede helft 17e eeuw, zilver, hoogte 22 cm.

Foto 17: *Reliekhouder* van de H.Valentinus, met buste van de heilige, 18e eeuw, geschilderd hout. Een kerkrekening vermeldt: "den 9 meert 1736 betaelt aen Theod. van Berckel (zilversmid) op rekeningh van den gemaeckten communiecap, reliquair van den H.Valentinus en de eene pixis pro administrandie infirmis in specie dertigh ducaten st. 177.0.0."

Foto 18: *Reliekhouder* van de H.Bisschop, 19e eeuw, zilver, hoogte 12 cm.

Foto 19: *Reliekhouder* van de H.H.Donatus en Hubertus, 19e eeuw, zilver, hoogte 11 cm.

Foto 20: *Oksaal*, balustrade, 1906, neogotisch, eik.

Foto 21: *Sacristiekast*, 18e eeuw, eik.

Foto 22: *Altaarcarillon*, 19e eeuw, messing, hoogte 20 cm.
Foto 23: *Altaarcarillon*, 19e eeuw, messing, hoogte 21 cm.
Foto 24: *Koorgestoelte*, 18e eeuw, eik, hoogte 262 cm.
Foto 25: *Offerandeschaal* en schotel met vier merken: Engel, Leeuw, gekroonde X en LWK, 18e eeuw, tin, 29 x 29 cm.
Foto 26: *Offerandeschaal* en schotel, 19e eeuw, tin, 28 x 22 cm.
Foto 27: *Preekstoel*, op kuip medaillons met de westerse kerkvaders, met symbolen der Evangelisten, onder kuip beeld van de H.Valentinus, eerste helft 18e eeuw, eik: details: H.Ambrosius, H.Augustinus, H.Gregorius en H.Hieronymus. Enkele kerkrekeningen vermelden:

" **1**. 20/11/1729: Item komt mij voor verteringe en verschot op eene rijs naer Antwerpen om den predicstoel aen te besteden 10.10.0.

2. Van Wijnants Huybrechts voor een paert ten behoeve van de Heer Kerrix op rekeningh van den predicstoel 128.16.0. Item hebbe alnoch betaelt aen de Heer Kerrix op rekeningh als voor 277.0.0.

3. 12/4/1730: Item hebbe in verschijde rijsen aen de Heer Kerrix in voldoeninge van den nieuwen predicstoel als blijckt bij quitantien betaelt 700.0.0., daerenboven hebbe gegeven aen den selven wegens van het vergulden der straelen van gemelde predicstoel 16.0.0.

4. Item op de werckliedien van Antwerpen gekomen om den predicstoel te stellen meer aan te moedigen, hebbe aen haer voor drincgelt gegeven 1.9.0.

5. Den 1 may 1731 ontf. voor den ouden predicstoel van N.Helstermans 23.16.0.

6. Den 12/11/1736 betaelt voor eyserwerk gebruyckt aen de heyninge van den predicstoel aan Antoni Smekens 1.12.0." (wordt vervolgd)

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

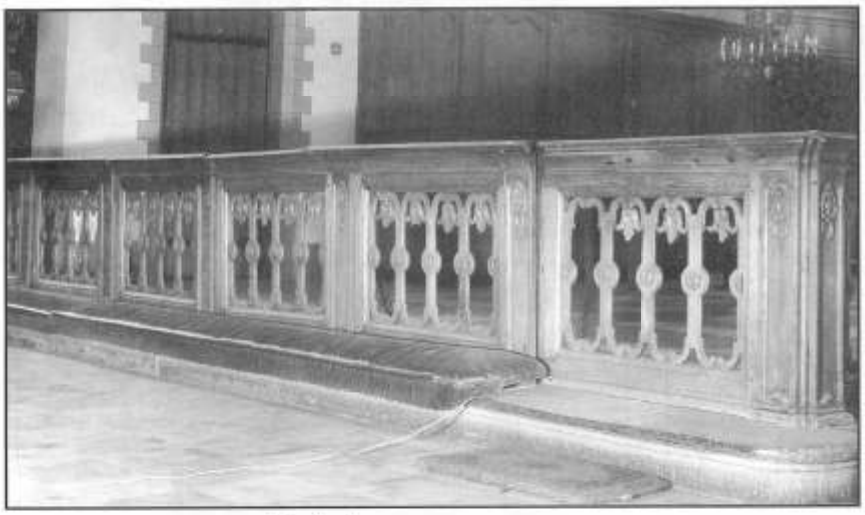

Foto 6

Foto 7

Foto 5

Foto 8

Foto 10

Foto 9

Foto 11

Foto 12

Foto 13

Foto 14

Foto 15

16

18

19

Foto 17

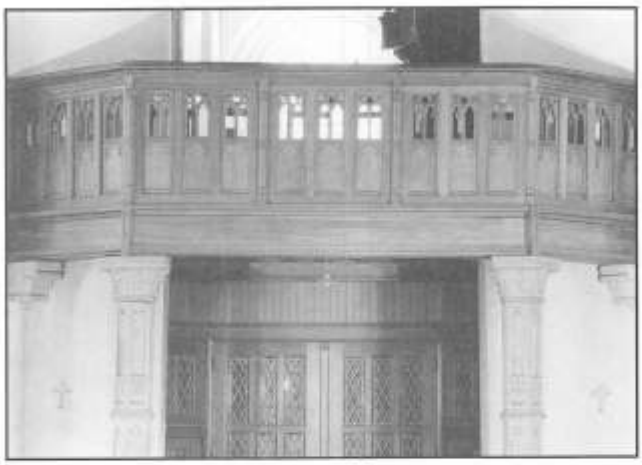

Foto 20

Foto 21

Foto 22

Foto 23

Foto 25

Foto 24

Foto 26

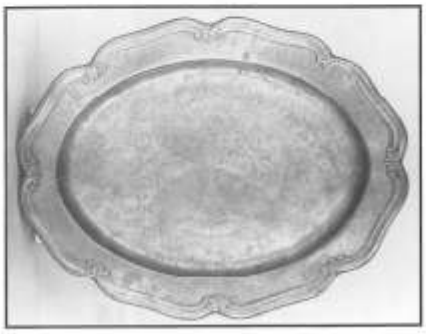

27

Het familiearchief van de Poppelse pastoor Cools

door Marc Vermeeren

Pastoor Cools

In het kerkarchief van Poppel bevinden zich een aantal stukken die afkomstig zijn uit het persoonlijk familiearchief van de Poppelse pastoor Cools (1803-1887). Cornelius Franciscus Guilielmus Cools werd geboren te Berlaar op 10 oktober 1803, werd priester gewijd op 21 december 1833, werd kapelaan te Poppel op 31 december 1834 en pastoor aldaar op 19 december 1860. Pastoor Cools overleed in de Poppelse pastorij op 1 oktober 1887. De archiefstukken waarvan sprake zijn afkomstig uit de familiearchieven van zijn Berlaarse voorouders. Cools was een zeer sterke persoonlijkheid en hij heeft de Poppelse dorpsgemeenschap gedurende meer dan een halve eeuw gedomineerd. Zijn belangrijkste verdienste is ongetwijfeld de bouw van de Poppelse meisjesschool in 1880.

Beschrijving van de archiefstukken (K.A.P. = Kerkarchief Poppel)

- **K.A.P.151**: Voor schepenen van Berlaar verklaren Willem van den Bogarde en zijn vrouw Adriaene vanden Berghe, huis en hof de "Vier Heemskinderen" te hebben verkocht aan Jan Gheens x Berbel Tsernelen, 12 april 1557, origineel perkament 109 x 284 mm, staart en zegel ontbreken (1 stuk)
- **K.A.P.152**: Extract uit cijnsrol nopens huis aan het kerkhof te Berlaar, gekocht door Gommer Wuyts, 1676 (1 stuk)
- **K.A.P.153**: Pandbrief van Mr. Johannes Henricus Mastil en zijn vrouw Maria van der Heydonck, bekennen schuld van 200 gulden aan Suzanna van Delft, weduwe Jan de Coninck, woonachtig te Antwerpen. Stellen tot pand "Wittocx stede", 2 1/2 bunder groot en andere stukken grond, 30 augustus 1688, origineel perkament: 246 x 362 mm (1 stuk)
- **K.A.P.154**: Drie archiefstukken die betrekking hebben op Adrianus De Schutter: 1686-1699.
- **K.A.P.155**: Zeven archiefstukken in verband met de familie Andr. Verbruggen-Saligo, 1696-1768
- **K.A.P.156**: Erfgenamen verkopen aan kinderen wijlen Gommaer Truyts x Maria van den Branden het Haesevelt te Berlaar, 1707 (1 stuk)
- **K.A.P.157**: Familiale aantekeningen De Schutter-Verbruggen, De Schutter-Pauwels, Cools- De Schutter, 1714-1833 (1 register)
- **K.A.P.158**: Negentien archiefstukken betreffende het echtpaar Jan De Schutter x Maria Verbruggen, 1714-1768
- **K.A.P.159**: Testament en erfenis Maria van den Schrieck, begijn te Mechelen, 1728-1756 (4 stukken)
- **K.A.P.160**: Zeven stukken betreffende J.Ferd.K. De Schutter met o.m. zijn rekening van het ouderlijk sterfhuis: 1755-1790
- **K.A.P.161**: Erfgenamen van Paulus De Schutter: 1741-1793 (2 stukken)
- **K.A.P.162**: Vijf stukken betreffende J.Fr. De Schutter, pastoor te Waarloos, 1738-1786
- **K.A.P.163**: Aanstelling van Corn. Geluykens als schoolmeester te Hoijck onder Berlaar, 1743 (1 stuk)
- **K.A.P.164**: Jan en Jan Fr. De Schutter als rendanten van de aartsdiaken van het bisdom Antwerpen: 1746-1753 (zeven stukken)
- **K.A.P.165**: Proces van Jan Ferd. De Schutter voor de Souvereine Raad van Brabant over het kosterskoren: 1751-1756 (14 stukken)
- **K.A.P.166**: Erfenisregeling tussen de kinderen van het echtpaar De Schutter-Verbruggen: 1753-1784 (14 stukken)
- **K.A.P.167**: Stukken betreffende J.Fr. De Schutter als testamentuitvoerder van pastoor Struve en momber van het weeskind Anna Francisca Nouwen, 1758-1765 (8 stukken)
- **K.A.P.168**: Stukken betreffende Anna Catharina De Schutter, begijn te Lier, o.m. ook als erfgename van pastoor J.Fr. De Schutter: 1770-1811 (22 stukken)
- **K.A.P.169**: Stukken verband houdend met de familien Dom, Truyts, Bellens, Van der Auwermeulen: 1765-1820 (4 stukken)
- **K.A.P.170**: Proces van Jan van Winckel tegen Anna Catharina De Schutter over het begeven van de beurzen door pastoor Karel De Schutter op het begijnhof van Lier gesticht: 1733-1778 (1 bundel)
- **K.A.P.171**: Specificatie van J.B.Cools, koster te Berlaar: 1801 (1 stuk)

Pastoor Cools (1803-1887)

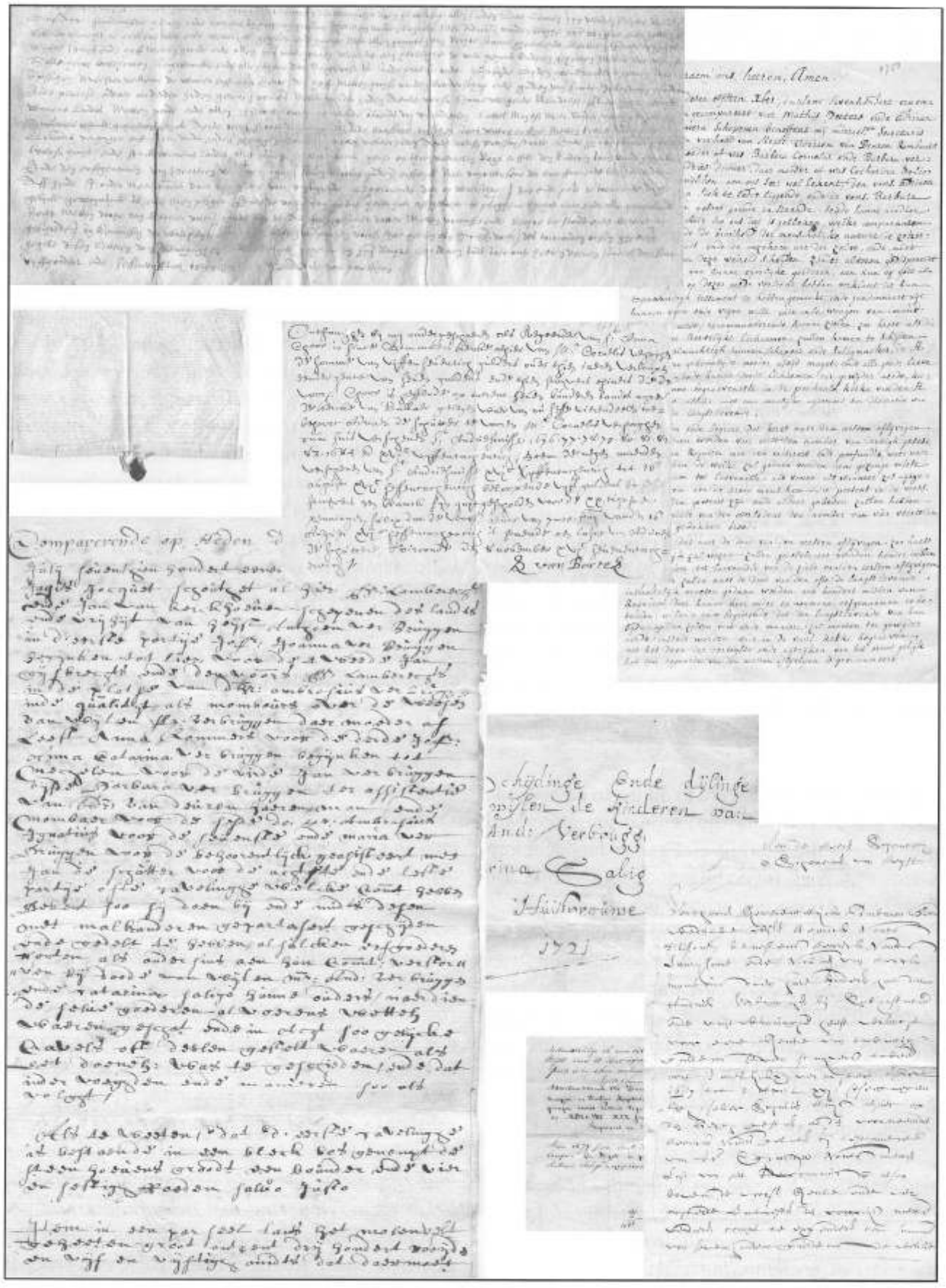

Enkele stukken uit het familie-archief van de Poppelse pastoor Cools

Kwartierstaat van Elisabeth Van Rooy

door Marc Vermeeren

Elisabeth Van Rooy werd te Poppel geboren op 25 februari 1917 als dochter van Marinus Van Rooy en Maria Woestenburg. Haar moeder heeft ze nooit gekend want die overleed één jaar na haar geboorte. Lisa huwde te Poppel op 4 april 1945 met Antoon Van Beurden (Toon van de Smid). Na het huwelijk bleven zij een tijdje in de ouderlijke hoeve op de Heesdijk wonen, en later hadden ze een land- en tuinbouwbedrijf op Nieuwkerk waar ze in het "Withuis" woonden. Nadien verhuisden zij naar de Heesdijk 46 en nog later verhuisden ze naar een nieuwe woning in de Poppelse Kabienstraat. Lisa Van Rooy overleed te Ravels in het Home O.L.Vrouw van de Kempen op 29 december 2000. De ooievaar kwam regelmatig op bezoek in de boerderij, namelijk op 4/2/1946 werd de eersteling Louis geboren, op 2/6/1947 Wies, op 22/10/1948 Frans, op 4/5/1950 Jos, op 30/8/1951 Rie en op 12/10/1953 Minus.

Op 8 december 1955 werd in dit gezin de zevende zoon geboren (Boudewijn) en dat ging uiteraard niet ongemerkt voorbij! Het ganse Janhageldorp vierde mee zoals uit de bijgaande foto's blijkt. De Gazet van Antwerpen schreef het zo:

"Feestklokken luidden. Aan Poppel-grens was het zondag feest ter gelegenheid der toediening van het H.Doopsel aan de zevende zoon in het gezin Antoon Van Beurden-Elisa Van Rooy, wonende Heesdijk 46. Aan de hoeve was het feestelijk versierd en gans het dorp was met vlaggen behangen. Omstreeks 1.30 uur zette de stoet zich in beweging waaraan niet alleen "De Verenigde Vrienden" deelnamen maar ook tal van groepen. Terwijl de fanfare haar lustigste deuntjes blies stapte de stoet gezwind naar de kerk. Aan het slot volgden de auto's met de familieleden o.m. de grootmoeder van de nieuweling tevens moeder van Mgr. Van Beurden, apostolisch prefekt in Belgisch Kongo. Intussen had heel wat volk langs de stoepen plaats genomen, dat de feeststoet met buitengewone sympathie bejegende. Aan de kerk werden de familieleden verwelkomd door E.H.Baeyens, pastoor en Z.E.H. Kanunnik Misonne, nationale directeur van de Katholieke Openluchtwerken. In stoet voorafgegaan door misdienaars en maagdekens ging het dan naar de St.Valentinuskerk die weldra stampvol zat. De doopplechtigheden hadden voor deze gelegenheid plaats op het hoogkoor. Als peter fungeerde burgemeester Ruts in opdracht van Z.M.Koning Boudewijn. Meter was Mevrouw Germaine Boone, echtgenote van August Misonne. Het Heilig Doopsel werd toegediend door Z.E.H.Kanunnik Misonne. Na de plechtigheid las E.H.Baeyens, pastoor de doopakte voor van de nieuweling welke naar de naam van zijn doorluchtige peter Boudewijn werd genoemd. Z.E.H.Kanunnik Misonne hield vervolgens een korte toespraak om de familieleden van dit kroostrijk en schoon gezin Van Beurden-Van Rooy hartelijk geluk te wensen. Na de doopplechtigheid werd de kleine Boudewijn door E.H.Pastoor Baeyens toegewijd aan O.L.Vrouwke en met een plechtig lof besloot deze ceremonie. De gelovigen zongen vervolgens nog een mooi Marialied. Opnieuw trok de stoet dan huiswaarts. 's Avonds brachten "De Verenigde Vrienden" dan nog een serenade en dit was dan meteen een gelegenheid om de familie Van Beurden-Van Rooy te bedenken met allerlei geschenken, zowel vanwege 't gemeentebestuur als van verschillende organisaties.

Het was inderdaad 35 jaar geleden dat men te Poppel nog gelegenheid heeft gehad de geboorte van een zevende zoon te vieren. Intussen moet dan ook vermeld worden dat Z.M.Koning Boudewijn in een brief de gelukkige ouders gelukwenste en graag het peterschap aanvaardde. Te zelfder tijd werd ook vanwege Z.Majesteit een mooi geschenk aangebracht door burgemeester Ruts. De Koning had zijn nieuw petekind een prachtige zilveren beker en serviettering met de koningskroon geschonken. Vermelden wij ten slotte dat Antoon Van Beurden, vader van de zevende zoon, een broer is van Mgr. Van Beurden, welke voor enkele jaren zo feestelijk in zijn geboortedorp werd onthaald".

Achtste zoon Vic Van Beurden tenslotte werd geboren op 28/12/1957.

Boudewijn Van Beurden heeft Koning Boudewijn tweemaal persoonlijk ontmoet. De eerste maal was dat op donderdag 19 juni 1975 bij het bezoek van koning en koningin aan de stad Turnhout, een tweede maal op donderdag 18 juli 1991 op de prevernissage van de tentoonstelling "Het Paleis van Brussel - Acht eeuwen kunst en geschiedenis" in het Koninklijk Paleis te Brussel. Bij gelegenheid van het huwelijk van Boudewijn Van Beurden met Liliane Vermeeren ontving het bruidspaar een gehandtekende foto van koning en koningin: "**Aan Boudewijn Van Beurden, bij gelegenheid van zijn huwelijk, 6 juli 1979: Boudewijn, Fabiola**". Ook voor de uitvaartceremonie van Koning Boudewijn die plaatsvond op zaterdag 7 augustus 1993 in de Sint-Michielskathedraal te Brussel ontvingen Boudewijn en Liliane een persoonlijke uitnodiging van koningin Fabiola.

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 1: Lisa's grootvader: Waltherus Woestenburg (1846-1928), **Foto 2**: Antoon Van Beurden en Elisabeth Van Rooy, **Foto 3**: Lisa met haar vader Marinus Van Rooy, **Foto 4**: Lisa's grootmoeder: Hendrina Nouwens (1835-1921), **Foto 5**: Het gezin Van Beurden-Van Rooy: Zeven personen onderaan van links naar rechts: Jos, Boudewijn, Antoon Van Beurden, Vik, Lisa Van Rooy, Minus, Rie. Drie personen bovenaan van links naar rechts: Wies, Louis, Frans

4

Foto 5

Kwartierstaat van Elisabeth Van Rooy

	32 33 34 35	36 37 38 39	40 41 42 43	44 45 46 47	48 49 50 51	52 53 54 55	56 57 58 59	60 61 62 63
5	**Wouter Van Rooy** ° Hilvarenbeek, 14 mei 1771 † Hilvarenbeek, 23 feb 1820	**Cornelis de Beer** ° Hilvarenbeek, 26 nov 1721 † Hulsel, 21 jan 1804	**Adrianus Nouwens** ° Udenhout, 19 feb 1746 † Oostelbeers, 04 dec 1824	**Hendrik Smetsers** ° Oirschot, 18 mei 1770 † Oirschot, 02 jun 1844	**Theodorus Woestenburg** ° Diessen, 08 mei 1772 † Diessen, 16 dec 1839	**Jan Schellekens** ° Hilvarenbeek, ca 1775 † Diessen, 14 jun 1830	**Jan Smekens** ° Alphen, 17 aug 1756 †	**Cornelis Van Helmont** ° Ravels, 10 jun 1787 † Alphen, 18 dec 1864
	x Hilvarenbeek, 31 mei 1795	x onbekend, ca 1797	x Tilburg, 31 okt 1784	x Oirschot, 23 maa 1799	x Hilvarenbeek, 08 apr 1804	x Hilvarenbeek, 21 jan 1810	x Alphen, 02 aug 1801	x Alphen, 24 feb 1814
	Joanna Huybregts ° Hilvarenbeek, 24 maa 1772 † Hilvarenbeek, 23 maa 1813 16 17	**Johanna Van den Broeck** ° † Hulsel, 21 feb 1810 18 19	**Elisabeth Van Oort** ° Hilvarenbeek, 26 apr 1758 † Oostelbeers, 14 mei 1826 20 21	**Adriana Lambert Van der Broek** ° Hilvarenbeek, 28 maa 1759 † Oirschot, 04 maa 1832 22 23	**Joanna Maria Mickers** ° Oirschot, 28 okt 1779 † Diessen, 11 apr 1854 24 25	**Adriana Verkoyen** ° Vessem, 01 jun 1783 † Hilvarenbeek, 21 jun 1862 26 27	**Elisabeth Laureijsen** ° Reusel, 09 mei 1775 † Alphen, 28 feb 1834 28 29	**Cornelia De Bruyn** ° Riel, 29 okt 1785 † Alphen, 12 jul 1863 30 31
4	**Jan Van Rooy** ° Hilvarenbeek, 23 jan 1809 † Hilvarenbeek 11 feb 1864	**Johanna Maria de Beer** ° Hulsel, 03 apr 1798 † Hilvarenbeek, 11 aug 1854	**Jacobus Nouwens** ° Hilvarenbeek, 16 maa 1794 †	**Willemijn Smetsers** ° Oirschot, 24 jan 1800 † Hilvarenbeek, 29 jan 1877	**Gerardus Woestenburg** ° Diessen, 28 jul 1810 † Poppel, 08 aug 1881	**Petronella Schellekens** ° Hilvarenbeek, 25 nov 1811 † Poppel, 10 dec 1889	**Petrus Smekens** ° Alphen, 13 feb 1808 † Alphen, 18 jan 1886	**Maria Catharina van Helmont** ° Alphen, 02 dec 1814 † Alphen, 05 okt 1900
	x Hilvarenbeek, 23 sep 1832 8 9		x Oostelbeers, 20 apr 1834 10 11		x Diessen, 01 maa 1835 12 13		x Alphen, 11 jan 1840 14 15	
3	**Woutherus Van Rooy** ° Hilvarenbeek, 09 mei 1833 † Poppel, 27 aug 1905		**Hendrina Nouwens** ° Oostelbeers, 09 apr 1835 † Poppel, 21 jul 1921		**Waltherus Woestenburg** ° Goirle, 05 maa 1846 † Poppel, 06 okt 1928		**Adriana Smekens** ° Alphen, 04 jun 1858 † Poppel, 08 apr 1935	
	x Hilvarenbeek, 12 jun 1865 4 5				x Poppel, 27 jun 1878 6 7			
2	**Marinus Van Rooy** ° Hilvarenbeek, 16 mei 1869 † Poppel, 26 aug 1944				**Maria Woestenburg** ° Poppel, 09 mei 1879 † Poppel, 11 nov 1918			
	x Poppel, 05 mei 1904 2 3							
1	**Elisabeth Van Rooy** ° Poppel, 25 feb 1917 † Ravels, 29 dec 2000 1							

Samenstelling Marc Vermeeren (14 december 2004)

Kwartierstaat van Elisabeth Van Rooy met haar ouders, grootouders, overgrootouders en betovergrootouders

1

3

2

Foto 1: Het gezin Antoon Van Beurden-Lisa Van Rooy met zes zonen. Van links naar rechts: Wies Van Beurden, Antoon Van Beurden, Jos Van Beurden, Frans Van Beurden, Rie Van Beurden, Minus Van Beurden, Lisa Van Rooy en Louis Van Beurden, **Foto 2**: Huwelijksfoto van de ouders van Elisa Van Rooy, met name Marinus Van Rooy (1869-1944) en Maria Petronella Woestenburg (1879-1918), **Foto 3 en Foto 4:** Het gezin Van Beurden-Elisa Van Rooy met de zeven zonen.

4

Pastoor Baeyens en kanunnik Misonne

De grootmoeder van Boudewijn Van Beurden (Philomena Moeskops) arriveert aan de kerk

Poppel vierde de zevende zoon

Meter Germaine Boone, Maria Verwimp, Burgemeester Henri Ruts en kanunnik Misonne

De fanfare van Poppel

Beelden uit de stoet

Bovenaan: Lisa Van Rooy met haar broer Petrus Van Rooy (Peerke). Onderaan: vader Marinus Van Rooy met zijn dochters Fien Van Rooy (midden) en Maria Van Rooy (rechts)

Het geslacht Van den Nieuwenhuysen te Weelde (2)

door Leo Adriaenssen

d. Jonker Guilliam d'Absolons (1589-1665) schepen van 's-Hertogenbosch, rentmeester van de Sint-Gertrudisabdij te Leuven, licentiaat in beide rechten, gehuwd met Isabella van Broeckhoven, dochter van Rogier van Broeckhoven, heer van Veghel en Erp, en van Johanna van Hoorenbeeck.

2. Margriet van den Nyeuwenhuysen, volgens haar grafzerk "*ex nobili stirpe prognatae*", was getrouwd met Guilliam Maes, burger en inwoner van Antwerpen, halfheer van de grondheerlijkheid Ranst, Millegem en Zevenbergen. Hij was een zoon van Anthony Maes. Minstens sedert 1574 was Guilliam eerste deurwaarder ordinaris van de Raad van Brabant. Zijn taken bestonden uit (1) het openen, bewaken en sluiten van de deur van de Raad van Brabant, het afroepen van de rechtszaken, het binnen- en uitlaten van de pleiters; (2) het uitvoeren van de besluiten van de raad in Brabant en Limburg; (3) het uitvoeren van beslaglegging en andere kriminele exploten aan hem door de prokureur-generaal toevertrouwd. De meeste van deze taken delegeerde hij aan gewone deurwaarders. Als conciërge van de Raad van Brabant had hij recht op logement in de kanselarij. Voorts had hij het alleenrecht om in de residentie van de raad (meestal Brussel) gerechtelijke akten (instrumenten, exploten) op te maken. Margriet van den Nieuwenhuysen is op 10 oktober 1610 te Antwerpen overleden en Guilliam Maes volgde haar op 12 november 1616.

3. Mayke van den Nyeuwenhuysen trouwde te 's-Hertogenbosch op 15 mei 1584 met mr.Henrick van der Clusen, rond 1557 geboren als zoon van Willem van der Clusen (Clusius). Hij volgde zijn oom mr.Huybrecht van der Cluysen op als heer van Dommelen. Henrick van der Clusen woonde te Sint-Oedenrode tot hij in 1589 werd aangesteld tot kastelein van de koning te Turnhout.

IV.A. Franchoys van den Nyeuwenhuysen is rond 1545 geboren en overleed te Weelde in 1622. In 1578 werd hij door de abt van Tongerlo, Jacobus Veltacker, bekleed met "*den schepenen clerck ofte secretarischap*" van Ravels. Tegen Franchoys, "*eenen buytenman woonende tot Weelde*" maakten de inwoners van Ravels en Eel bezwaar, omdat hij "*in voirleeden tyden den dorpe van Ravels nog vrinschap en heeft beweesen, dan altyt hynder ende achterdeele. Ende dat hy den dorpe ditmael*

De Sint-Amanduskerk te Geel

heeft vermaeckt, affirmeerende dat de capelle van Sinte Adriaens tot Eele so wel was een prochie als de kercke van Sinte Servaes tot Ravels, perswaderende den ruyteren oft knechten, dat Ravels ende Eel twee dorpen waren. Ja, datter meer is, noch sonder consent der schepenen van Weelde heeft noch ghedaen exactiën duer den soldaten van haver ende hoy, de welcke wij ghesworen voirsschreven hebben moeten leeveren tot zynen huijse".

Om deze en andere redenen verzocht de gemeente van Ravels om aanstelling van een dorpsgenoot tot sekretaris. De norbertijner prelaat heeft de klacht genegeerd. Barthelmeeus van den Nuwenhuysen, Franchoys' vader, had in 1559 als sekretaris grotere bevoegdheden gekregen, doordat de abdij toen beleend werd met ook de middelbare en hoge jurisdiktie van Ravels. Aan deze belening kwam een einde in 1616. "*Alsoo nopende t'recht van hare hocheden heeren saecken ende personeele saecken van Ravels ofte de judicature der selver alnu gecomen sijn onder de bancke van Weelde ende de reëlitijt ende allet t'ghene dat den gront aengaet, ende de judicature desselffs, is blijvende onder uwer eerwaerde*", verzocht Franchoys de abt in 1619 hem te handhaven in zijn ambt, "*wel verstaende nopende de reëliteijt int schrijven vande erffenissen ende vestingen, erffdijlingen ende allet t'gene mijnen eerwaerde heere soude mogen aengaen, want de boucken, scepenen registeren, achtervolgende t'commandement ende beveel van mijnen eerwaerde heere, en laet ick vuijt mijnen handen niet gaen, maer ben behoudende ende daegelijcx copijen ende scepenen brieffven ben daer uijt maeckende*".

De abt beschikte op dit verzoek positief. Franchoys trouwde met Judith Merten Daniels, geboren in 1547. Hij hertrouwde met Margriet Jan Buycx, dochter van mr.Jan Daniel Buycx, schout van Ravels, en van de pastoorsdochter Berbel van Wyfliet. Uit het eerste huwelijk stammen twee kinderen, uit het tweede een:

1. Heylwich Frans van den Nieuwenhuysen, gehuwd met Cornelis van Beeck

2. Bartholomeus mr.Frans van den Nieuwenhuyzen vestigde zich te Geel in de Nieuwstraat, waar hij een huidevetterij (leerlooierij) en een schoenmakerswinkel dreef. Hij was gehuwd met Dingen Loverius sive Loveris, die op 7 januari 1582 te Geel was gedoopt als dochter van Willem Loverius en van Dingen van Rothen. In 1625 zijn Bartholomeus en Dinghen beiden aan de pest gestorven.

Dinghen leefde nog eind maart, maar is rond Palmpasen, "*doen sy den eersten keer inde pest saten*", overleden. "Doen sy de tweede reyse inde pest saten", begaf Bartholomeus het, waarschijnlijk in juli. De kostbaarste bezittingen van Bartholomeus en Dinghen: zilver, baar geld, akten, textiel, bleken bij de inventarisatie van hun nagelaten bezittingen "*inde kercke van Sinte Amants gevlucht*" te zijn om ze te beschermen tegen militair molest. Thuis gelaten, in de Nieuwstraat, had Bartholomeus zijn **bibliotheekje**, bestaande uit de volgende eenendertig titels, in veertig banden:

Prosidia Verepei
Parnassus biceps
Methodus confessionis
Etijmologia Verepaei
Thesaurus elegantiarum
Epithetha textoris
Sylva synonimorum
Petri Fonssecae libri octo
Evangelia in 16°
Thesaurus triumvocum
Ciceronis Oratio pro milone
Fabulae Aesopi
Spaeculum Affectionis
Manuductio ad logicam
Ciceronis selectarum epistolarum libri tres
Colloquia Ludovici Vives
Georgii Fabricii de re poetica
Virgilii opera
Epistolica Georgii Macropedii etc
Dictionarium teutolattinus
Thesaurus poeticarum phrasium
Epistolae familiares Ciceronis
Institutiones juris
eenen ouden boeck int leir gebonden
Expositio in decalogum Joannis Mijer
eenen Duytsen bybel ontbonden
Parvus cathecismus
Elucidarium poeticus

Prosodia Symonis Verepaei

De kinderen van Bartholomeus van den Nyeuwenhuysen en Dingen Loverius zijn op twee na jong gestorven:

1. Adriana, gedoopt te Geel op 30 april 1607
2. Willem, gedoopt te Geel op 26 augustus 1608
3. Judith, gedoopt te Geel op 29 juli 1610
4. Anthonis Bartholomeus van den Nieuwenhuysen is op 12 november 1613 te Geel gedoopt. Zijn voogden gaven hem in 1634 f 300 om een ruiteruitrusting te kopen en hij was in 1635 *"ruyter in dienste van syne coninckclycke majesteyt onder den heer lutenant generael Luijcas Cayro, presentelyck inden garnisoene tot Herentals"*
5. Jan, gedoopt te Geel op 7 maart 1618
6. Niet met name genoemd, gedoopt te Geel op 7 maart 1620
7. Frans Bartholomeus van den Nyeuwenhuysen werd op 24 september 1621 te Weelde gedoopt. Hij was in 1642 *"soldaet onder de compaignie van capiteyn Frederick Loeck binnen Bredael"*.
8. Judith, gedoopt te Geel op 26 maart 1623

3. Daniel van den Nieuwenhuysen, volgt onder V.A.

V.A. Daniel van den Nieuwenhuysen *"aen d'achterste Laer"* te Weelde was sekretaris van Ravels. Bovendien was hij stadhouder van Weelde en Poppel (gezien in 1631) en schepen van Weelde. Aldaar trouwde hij op 27 november 1627 met Maeyken Jan Baelmans uit Ravels, die op 6 maart 1670 te Weelde overleed. Zij was een dochter van Cornelia Peeter Huybs. Daniel was al eerder gestorven en werd op 2 april 1667 in de kerk van Weelde begraven. Zijn kinderen bij Maeyken waren:

1. Margreet Daniels van den Nieuwenhuyse, gedoopt te Weelde op 25 augustus 1628 en daar begraven op 23 februari 1703. Zij testeerde in 1688 en bepaalde *"dat naer haer doot sullen gebacken worden twee viertele korens in brooi, om aen den armen deser gemeynte, comende voor haere siele ter kercken bidden, vuytgespeynt te worden aen ieder naer exigentie vanden noot ende gebreck tot laeffenisse haerder siele"*. Voor die ziel liet ze verder 130 missen opdragen. *"Ende nog ende allen haeren huysraet, kleideren, linden ende wullen, haer testatrice toebehoorende, geeft, laet ende maeckt de selve aen Jenneken haere suster by forme van usus fruict ende vruchtgebruyck, van haer daer van haer leefdach te dienen"*.

2. Cornelia Daniels van den Nieuwenhuysen, gedoopt te Weelde op 11 mei 1630 en daar op 12 augustus 1684 begraven. Zij was een vrome jonge dochter, als blijkt uit de *"copije vande scedulle, geschreven door Cornelia vanden Nieuwenhuijse, inhoudende het gelt omgehaelt voor Onse Lieve Vrouwen altaer de anno 1650.* In 1652 werd te Weelde een broederschap van de H.Rozenkrans opgericht. De pastoor noteerde: *"Item anno 1652 heeft Cornelia vanden Nieuwenhuysen met Maria van Haessenbergh van Montfort omgegaen om te maecken een roosenkrans voor Ons Lieve Vrouwe ende heeft mij overgelevert het gelt"*. En: *"Anno 1652 op den feestdach Onser Liever Vrouwen Visitatie is alhier in onse kercke ingestelt het H.Roosenkranskens. Dus om te besorghen een behoorlycke vaen tselve broederschap ben ick gegaen naer Antwerpen. Ende mits ick aldaer geen kennis en hadde, heeft mij den eerwaerdighe heer pastoor van Baerle geadresseert aen jouffrouwe Sweerts, de welcke met mij is gegaen naer den vaenmaecker, Verschueren genaemt, ende sijn met hem geaccordeert over de vaen die in onse kercke is ende alle feestdaghen gebruycken te maecken, te schilderen ende te vergulden voor XXX gulden"*.

3. Anna Daniels van den Nieuwenhuysen, gedoopt te Weelde op 2 mei 1632, trouwde te Antwerpen op 24 oktober 1653 met Merten Vermeeren. Deze was een zoon van Coenraert Henricks Vermeiren en van Cathelyn Jan Anthoni Schats en werd op 3 april 1630 te Weelde gedoopt. Aldaar is Anna op 3 oktober 1693 begraven.

4. Marie Daniels van den Nieuwenhuysen, gedoopt te Weelde op 10 juli 1634, ongehuwd

5. Jenneken Daniels van den Nieuwenhuysen, gedoopt te Weelde op 16 november 1636 en daar begraven op 27 februari 1708.

6. Cathalyn Daniels van den Nieuwenhuyse, werd op 23 augustus 1640 te Weelde gedoopt. Zij was getrouwd met Goossen Niclaes Marinus, die aldaar op 5 juni 1694 overleed.

Begrafenisrituelen te Poppel in 1938

door Jos Nooyens en Bart Nooyens

Ik was 11 jaar toen mijn oude grootvader, Lambertus Franciscus Nooyens bij ons thuis op de Reidhoeve aan de Mierdsedijk overleed. Het was de eerste keer in mijn leven dat ik met "doodgaan" en "begrafenis" werd geconfronteerd. Ik herinner me nog levendig dit gebeuren en wil die begrafenis beschrijven met de nadruk op wat er toen op ons gehucht nog over was van het aloude begrafenisritueel.

Zeven augustus 1938 was een warme dag in de oogstmaand. Het koren was al in de schuur, de haver stond nog gehokt op 't veld. In de zwoele avond stapelden donkere onweerswolken zich op en het werd een lange bange nacht met donder en bliksem. De hitte zat in huis en in de sterfkamer begon de zevende nacht van waken aan zijn ziekbed. Midden in de nacht sloeg de bliksem in op een nabijgelegen oogstveld, en een ogenblik verlichtte een rode toorts van 7 brandende haverhokken de hemel. In de vroege morgen overleed mijn grootvader in het bijzijn van zijn oudste dochter en zijn 2 jongste zonen en hun familie, en ik herinner me nog goed hoe nonkel Fons met trillende handen een doek onder de kin van de overledene bond om de mond te sluiten. Alles verstilde in huis en men sprak met gedempte stem. Vader zette de huisklok stil en alle rolluiken, met uitzondering dat van het keukenraam, werden neergelaten. Spiegels werden van de wand genomen, omgekeerd of met een doek behangen. Alle vleeswaren in huis, ook de hesp en het spek, opgehangen aan de zoldering, verhuisden naar het bakhuis. Wollen stoffen werden veilig opgeborgen want in een verdonkerd huis waren zij een gemakkelijke prooi voor motten.

Janeke Smolders, onze inwonende knecht, riep mij naar de schuur en ik mocht hem helpen om van het zuiverste stro een kruisje te maken. Een kruisje van stro met een baksteen erop dat kwam te liggen op het stoepje voor het gesloten raam van de sterfkamer. En de baksteen moest er voor zorgen dat het kruisje niet weg zou waaien, wist Janeke mij te vertellen. Gerard Van der Voort, de dorpstimmerman werd erbij geroepen om samen met mijn tante de overledene "af te leggen". Bij Marie Moeskops werd een wit "doodshemd" gehaald, en het dode lichaam werd gewassen en opgebaard in dat doodshemd met de armen gevouwen over de borst en met een paternoster verstrengeld in de handen. De timmerman nam de maat van de overledene en de kist werd op maat gemaakt in zijn eigen werkhuis. Meestal werd daar populierenhout voor gebruikt dat nog niet helemaal droog en verstorven was en zich daardoor gemakkelijker liet bewerken om een ronding te geven aan de kist. Het blanke hout werd met "zapsel" gekleurd en met een laagje vernis afgewerkt. Veel keus in lijkkisten was er niet, en 't was ofwel een gewone ofwel een duurdere eikenhouten kist.

Burenplicht was bij overlijden toen nog de regel en in de vroege voormiddag al kwamen de 2 naaste geburen het lijk groeten en de hulp van het gehucht aanbieden. Zo was er hulp voorzien voor het dagelijks werk op de hoeve, maar omdat het vee in de weide stond, beperkte dit zich tot het melken van de koeien. Men verwittigde de pastoor en deze kwam dezelfde dag ter plaatse, met een woordje troost en om de lijkdienst te bespreken. De geburen werden uitgenodigd om 's avonds te verzamelen in het sterfhuis om de rozenkrans te bidden. Omdat er geen stoelen genoeg voorradig waren kon men een stoel meebrengen, of nam men plaats op geïmproviseerde zitbanken gemaakt van kamerbrede planken of gordingen gelegd op drie stoelen. In de lijkkamer ontstak men een gewijde kaars van Scherpenheuvel en de deur werd op een kier geplaatst. De voorbidster -ook voorbidster bij het rozenhoedje aan de Maria Kapel- kende allerlei vrome toevoegingen bij de rozenkrans en een paar daarop volgende litanieën uit het hoofd, en nam haar tijd. Na het gebed kon iedereen die dat wilde het opgebaarde lijk gaan groeten en een kruisje geven met palmtak en wijwater. Enkele verantwoordelijken bleven nog na, want er was nog heel wat te bespreken. Het gehucht, omvattende Mierdsedijk, Pannenhoef en Overbroek, telde

zowat 25 gezinnen en de taken moesten worden toebedeeld. Gerard Verhaeren had zijn hoogkar nog pas geverfd en werd aangewezen om de lijkkist naar het dorp te vervoeren en 6 dragers, 3 wonende tussen het sterfhuis en de kerk en 3 van de andere kant, zouden hem daarbij helpen. Alhoewel de doodsbrieven al besteld waren en ook de telefoon al zijn werk gedaan had, stond Gust Goos erop om als "lijkbidder" de naaste familie persoonlijk te "gaan bidden". Hij nam verlof op om in een 2-daagse fietstocht de familie -ook buitendorps- te gaan bezoeken en hen officieel van het overlijden op de hoogte te brengen en uit te nodigen op de begrafenis. Zoals ik Gust gekend heb, zal hij daarbij telkens een uitvoerig relaas over de laatste uren, en over het leven van de overledene hebben verteld.

Het was midden zomer en door de al dagen aanhoudende zwoele warmte was het een hele toer om de lijkkamer koel te houden. In de kleine privémelkerij op de Kapelhoef, waar de melk van " 't Kempisch Landbouwbedrijf De Pannenhoef" werd verwerkt, kon men toen in beperkte mate ijs aanmaken in de koelinstallatie voor de grote koelkast in de kelder. Jaan Oom (Adriaan Raeymaekers), de botermaker, bezorgde ons het nodige ijs dat, bestrooid met grof zout, in schalen onder het lijkbed werd geschoven om toch maar wat koelte te verwekken. Indien iemand plots in de fleur van zijn leven of na een kort ziekbed kwam te overlijden was voortijdige ontbinding soms niet te vermijden met als gevolg een lijkreuk en soms ook vochtverlies. Dan werd het lijk eerder gekist en, indien nodig, de kist gesloten. Om lijkreuk in huis te bestrijden werden in de sterfkamer en ook elders in huis schaaltjes met koffiebonen geplaatst. Soms maakte men een baksteen gloeiend heet op de kachel. Die steen werd op de kolenschup geschept en in het hele huis rondgedragen met een streep bruine suiker erop. De reuk en walm die dit proces veroorzaakte was lichtelijk irritanter dan lijkgeur maar anders en daarom beter aanvaardbaar.

De dag van de begrafenis moest iedereen in 't zwart gekleed gaan. Meestal had men een voorraad zwarte rouwkleding bewaard van vorige gelegenheden en de mannen grepen in 't algemeen terug naar hun trouwkostuum als dat nog paste. Alles moest even aan de waslijn om te verluchten en de "mottenbollenreuk" wat af te zwakken. Was er iets mis met de kleding dan spoorde men onverwijld naar de Patersstraat in Turnhout om in een speciale winkel daar het nodige aan te schaffen of in sneldienst te laten bijmaken. Het dragen van rouwkleding kende vaste regels. Voor ouders, kinderen en echtgenoten was dat 1 jaar en 6 weken; voor broers en zussen 6 maanden en 3 weken; voor ooms en tantes 3 maanden; voor neven en nichten 6 weken.

Op de dag na de uitvaart droegen vrouwen het zwarte voile voor het gezicht, de volgende 6 weken opgestoken op de hoed. Men kende ook "de halve rouw" als de termijn op de helft was, en dan mocht ook een grijze kleur worden gedragen. Ook door de week droeg men zoveel mogelijk zwart en om niet nieuw te moeten kopen verfde men bestaande bonte bovenkleding zwart. Een hoeveelheid water in het wasfornuis diende volgens de gebruiksaanwijzing op graden gebracht en gemengd te worden met een pakje zwartpoeder van de drogist. Daar werd de te verven bonte kleding aan toegevoegd, goed roeren en even aan de kook brengen en het resultaat was bruikbare rouwkleding in vele tinten zwart. De lijkdienst was in 't algemeen 3 dagen na het overlijden en die morgen verscheen aan de voordeur Gerard Verhaeren met zijn hoogkar als lijkwagen. De hoge houten wielen met ijzerbeslag en de binnenkant van de laadbak zaten nog vers in de rode menie, de rest van de kar was geverfd in een soort groen dat toen voor karren in de mode was. Tussen de berries een rustige, ferme Brabander, getuigd met zwart gepoetst leder en blinkend koper. Boven aan de "haam" was een stukje zwart voile bevestigd. De dag voordien had ik samen met onze knecht 2 ronde busseltjes stro van 15 cm doorsnee klaargemaakt, die dwars over de bodem van de kar werden gelegd als onderleggers voor de kist. Ik dacht toen dat die strobusseltjes als schokbrekers moesten dienen voor een kar die zonder vering en met ijzerbeslagen wielen de hobbelige Mierdsedijk op moest, maar er wordt beweerd dat het nog verwijst naar het "lijkstro" dat vroeger algemeen gebruikt werd bij begrafenissen. Het "stoopke" bleef binnen handbereik, en elke bespreking of daad, van zowel de timmerman, de dragers of andere bereid-

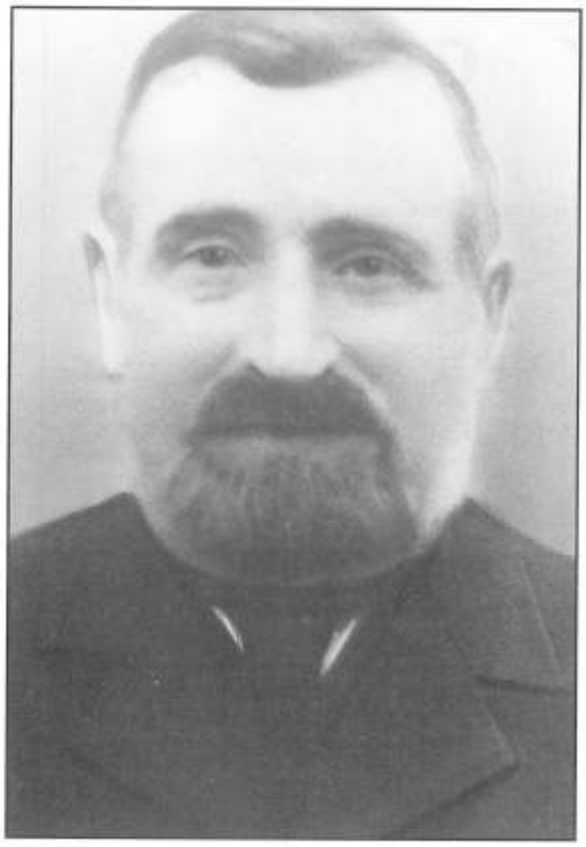

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
THERESIA VAN LOON
EGGTEMOEDER VAN
FRANCISCUS NOOYENS

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
LAMBERTUS FRANCISCUS NOOYENS
EGGENOOT VAN
MARIA THERESIA VAN LOON,

Foto's + bidprentjes van Lambertus Franciscus Nooyens en Theresia Van Loon

Het sterfhuis "De Reidhoeve" aan de Mierdsedijk te Poppel

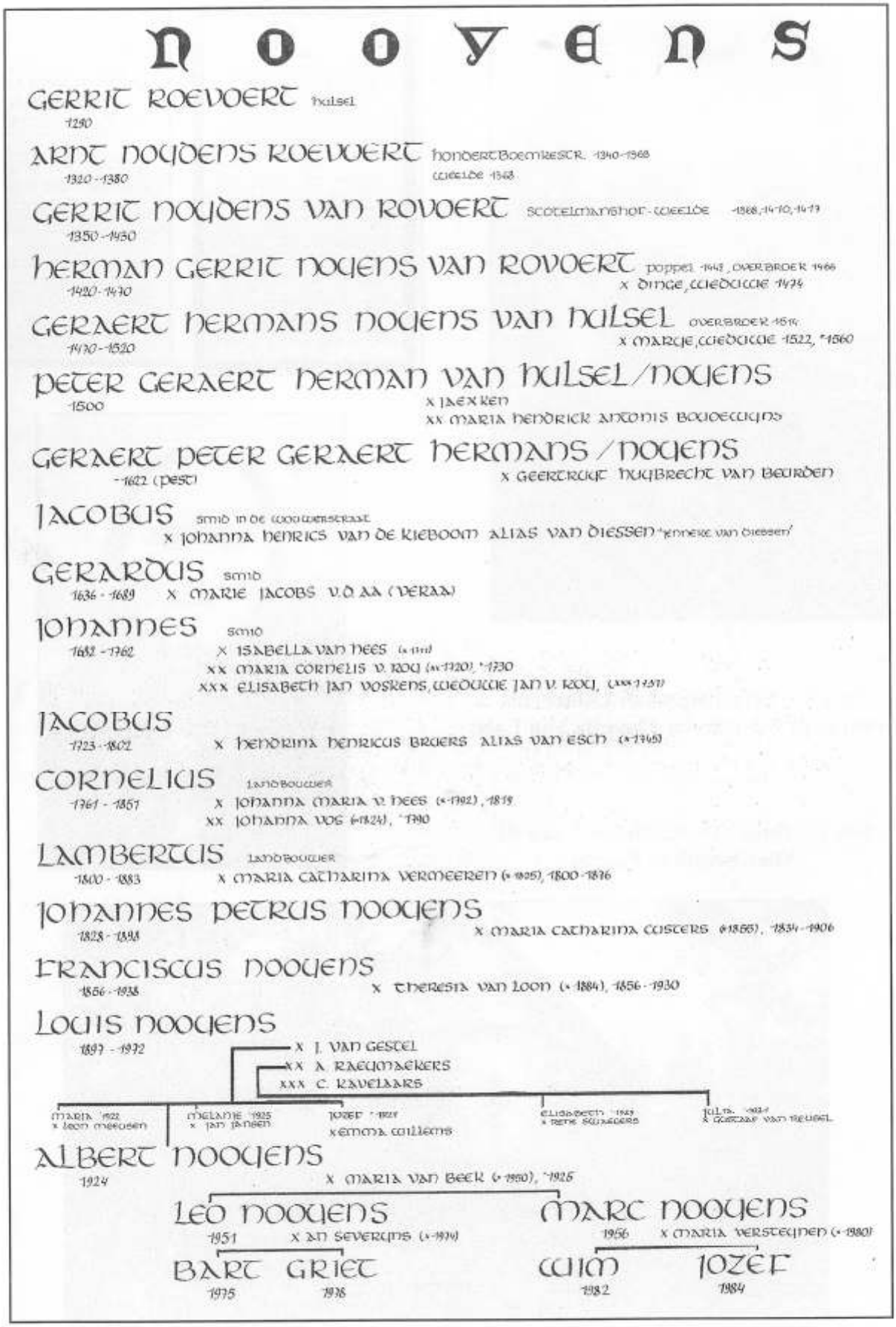

Stamreeks van de Familie Nooyens

willige geburen, werd voorafgegaan en besloten met een "druppel" ontsmettende jenever. Toen de "lijkkar" -geëscorteerd door zes dragers- van het sterfhuis wegreed naar de kerk, legde de voerman zijn paard een strak maar traag tempo op en een schare van rouwende familieleden en buren volgde te voet en in stilte. Aan het Mariakapelletje aan de Krommendijk werd even halt gehouden, iedereen knielde neer in de richting van het Maria beeldje, prevelde een kort gebed en sloeg een kruis. Het lijk werd afgehaald door de pastoor, de koster en 2 misdienaars aan het gemeentehuis. De dragers tilden de kist van de kar en plaatsten deze op de stugge zwarte draagbaar die in de morgen door 2 dragers uit de sacristie was afgehaald.

Na een eerste gebed en een zegening van de lijkkist vertrok men, de koster voorop met het processiekruis, in stoet midden door de Dorpsstraat naar de kerk onder het gelui van de doodsklokken. De kist werd door de dragers de kerk ingedragen langs de hoofdingang en neergezet in het koor. De communiebank stond open geplooid en de kist werd in een katafalk geschoven, die bekleed was met een zwart doek met goud bestikt. Tussen de vier kaarsen op de hoeken werden een soort zwarte hekjes geplaatst die als 't ware het dode lichaam in een hofke plaatste. Men had een gewone dienst besteld met één celebrant en die mis was altijd om 10 uur. Een eerste klas dienst met 3 heren was om 11 uur en dan werd het koor in een rouwkapel herschapen en kwamen de 3 celebranten met hun schoonste gewaden aan het altaar. De vrouwen namen links plaats, de mannen rechts van de middengang, en de mis werd gelezen in het Latijn van voor het Concilie. Samen celebreren met lezingen en toespraken door familie en leken was toen niet in de mode, en het ten gehore brengen van wereldse muziek was ondenkbaar. Bij de offergang schoof elke aanwezige aan met een muntje voor de schaal om een "doodsbeeldeke" aan te pakken. De pastoor hield de consecratiepateen voor, die geacht werd door de offergangers gekust of minstens met de lippen beroerd te worden. Was het witte met kant afgeboorde doekje dat hij gebruikte om telkens de pateen te poetsen een afdoend middel tegen eventueel besmet speeksel? Ik heb nooit gehoord van een uitbraak van ziektes na zulkdanige offergang en misschien was het kussen van de pateen een lichte vorm van inenting tegen ziekte, in plaats van verwekker van. Na de mis verplaatste het hele gebeuren zich naar het kerkhof. De pastoor deed nog een laatste gebed en zegening, en dan werd de kist in 't bijzijn van familie en kennissen, in het graf neergelaten. Voor een laatste afscheid ging iedereen langs het open graf en gaf nog een laatste kruisje met de palmtak en wijwater. Daarna ging de familie terug de kerk binnen waar de pastoor hen opwachtte om de kruisweg te bidden. Een groepje naaste familie ging met de pastoor mee langs de staties, die links en rechts aan de langgevelwand van de kerk waren opgehangen, anderen volgden van op hun zitplaats, en verschoven telkens hun stoel in de richting van het gebeeldhouwde reliëf, dat een statie voorstelde.

Ondertussen waren de geburen druk bezig geweest in het huis van de overledene. Onmiddellijk nadat de kist het huis had verlaten werden zowat alle ramen tegenover elkaar opengezet om het huis te verluchten en de geesten de kans te geven het sterfhuis te verlaten. Alles wat met het dode lichaam in aanraking was geweest werd verwijderd en de vloer kreeg een extra beurt met sterk sop waaraan een flinke scheut azijn was toegevoegd als ontsmetter. De taken waren verdeeld en buurmeisjes, onder leiding van een paar ouderen, hadden al tafels gezet voor het "lijkmaal". Johanna Van Gool van het buurtwinkeltje had die voormiddag een grote bol kaas gebracht: "ge snijdt maar zoveel af als ge nodig hebt", had ze gezegd, "en de rest mag je terugbrengen". Voor de familie, vooral voor hen die met hun fiets van buitendorps waren gekomen, was het vroeg dag geweest en als ze na de mis verzamelden in het sterfhuis voor de "kaas", waren ze hongerig. Het gezegde "naar de kaas gaan" was synoniem voor deelnemen aan het lijkmaal dat sober werd gehouden met een vast menu van koffie, witbrood en kaas, want het mocht niet op een feestmaal lijken.

Bij uitzondering hadden wij in ons gehucht in Jef Verhagen een specialist kaassnijden. Jef bracht zijn eigen mes mee waarvan hij het lemmet omwikkelde met een strookje boterpapier en daarmee sneed hij in de keuken de kaas naar behoefte, want kaas moest volgens Jef vers gesneden van de bol opgediend worden. Bovenvermeld menu bleef nog lang

in gebruik en toen Fien Keysers in 1952 tijdens een uitvaart in haar café aan de kerk, krentenbrood op tafel bracht, omdat ze zich misrekend had in de eetlust van de tafelgangers en door haar voorraad witbrood was geraakt, werd daar door de aanwezigen schande over gesproken, want krentenbrood was alleen voor de feestdagen. Van een echte rouwstemming tijdens het lijkmaal was er -algemeen gesproken- niet veel te bespeuren. De familie had mekaar soms lange tijd niet gezien en er was zoveel te begroeten en te bespreken. Bij een goede tas koffie kwamen de stemmen los en kreeg het geheel iets van een drukke familiereünie. Op zijn graf kwam een zwart geverfd houten kruis. Het was gemaakt door de dorpstimmerman in een goede kwaliteit grenen hout, en op de twee 8-duimse gekruiste planken was met zinkvormpjes de graftekst wit op zwart geschilderd. "Het leven gaat door in de kinderen, en als het kruis op mijn graf is verweerd en omvalt, moet ge mij maar vergeten" was een wijsheid van mijn grootvader die hij in de laatste jaren van zijn leven, die hij in onze huiskring doorbracht, meerdere malen heeft herhaald.

Aanwinsten Museum

door Laurent Woestenburg

In de jongste maanden ontvingen wij alweer een flink aantal (oude) stukken voor ons museum, onze bibliotheek en archief.

Van mevr. Gusta Botermans (Poppel):

- Een fototoestel Kodak
- Een weegschaal
- Een vleesmolen

Van dhr. Jos Verhoeven (Weelde):

- Vijf gewichten
- Een gietijzeren waterketel
- Een schoenleest

Van de familie Dries (Weelde):

- Een hooihaak
- Een lange ijzeren puntstaaf (juiste benaming niet bekend)

Uit het archief van de firma Pannenfabriek T.T.R. (Ravels)

- Een reclamebord
- Drie opgekleefde grote luchtopnamen van de fabriek
- Enkele tekeningen-ontwerpen voor logo
- 76 clichés voor drukwerk
- Een poster
- 17 stempels van de administratieve dienst

Van mevr. Anna Aerts-Hermans (Weelde):

- Een bord 'Beteugeling van de dronkenschap' uit het café

Van de familie Donders (Weelde):

- Een ratel-handboor
- Twee handboormachines
- 3 schaven
- Een loodgietersbrander

Van de familie Wijnen-Willems (Poppel):

- Een gehaakte neusdoek

Herkomst onbekend:

- 4 metalen stukken voor het slaan van gaten in hout
- Een handtas voor dames
- Een getekende poster over Nicolaus Poppelius

Van Frank en Jef Van Gils (Hilvarenbeek)

- Drie Eeuwen Landbouwgeschiedenis van Goirle (boek)
- Een Monument voor de Fotograaf (boek)

Van Maria Verwimp

- Een oliekruik
- Een godslampje

Van Laurent Woestenburg

- Vergane Glorie (W. van Boxtel) (boek)
- Venster op het Verleden (boek)
- Kaper tegen Wil en Dank (Theo van

Eijck) (boek)
- De hoge Dorpen (boek)
- Goirle 1940-1945

Van Anne-Marie Swaan

- Vijf dossiertjes gouden bruiloften te Weelde
- Boekje gestructureerde genealogie van de familie Jansens-Van Dun
- Idem van de familie Bols-Haagen

Van Peter Van Baelen

Een aantal gebedenboeken:
- Mijn Gebedenboekje, Splichal, Turnhout, 1961
- De Weg tot God, Splichal, Turnhout, 1949
- Twee exemplaren "Klein Missaal voor Kinderen", Brepols, Turnhout, 1960 (geschenkboekjes)
- Zieletroost, Splichal, Turnhout, 1958
- Sursum Corda, Brepols, Turnhout, 1953
- De Viering van de Eucharistie
- Martindale M., Heiligen Trekken door de Eeuwen, Sheed & Ward, Brussel, 1947
- Hillegeer. J., België en Zijne Heiligen, deel 4, Boekdrukkerij Van der Schelden, Gent, 1871

Een aantal oude schoolboekjes:
- Bauwens, Taal- en Stijloefeningen, deel 1, Spitaels-Schuermans, Aalst, 1921
- Arduijn Opbrouck P., Stijl en Taal, deel c, St.-Franciscusdrukkerij, Mechelen, 1943
- Demanet F.& Decraene Fl., Practische Nederlandsche Spraakkunst, vijfde stukje, Van In, Lier, s.d.
- Fraussen P. Ed., Oefeningen bij de Beknopte Nederlandsche Spraakkunst, Sint Franciscusdrukkerij, Mechelen, 1939

Varia
- Oude prentkaarten (Uitg. L. De Bont)
- Vier oude potjes inkt (4 kleuren)

Het bestuur van de kring dankt al deze attentvolle schenkers voor hun bijdrage aan de museumcollectie.

Uit de dagboeken van Maria Pijnenborg (Mieke Pijn) (3)

door Laurent Woestenburg

Mieke Pijn hanteerde graag haar pen. Bij alle mogelijke gelegenheden wist ze verzen te bedenken. Dat deed ze niet uitsluitend over Ravelsenaren, maar zij waagde ook wel eens de overstap naar de buren. Zo schreef zij onderstaande tekst over de Arendonkenaren. Omdat ze zelf van Arendonk afkomstig was, natuurlijk. Wij hebben haar tekst hier en daar lichtjes moeten aanpassen, wat punten en komma's moeten toevoegen en de spelling moeten verbeteren om hem leesbaarder te maken. De eigennamen hebben we systematisch met een hoofdletter geschreven. Toch hebben we de wijzigingen in de taal tot een strikt minimum beperkt en haar stijl echt wel gerespecteerd.

REPORTAAS(1) OVER DE BEVOLKING VAN ARENDONK

Als gullie allemaal van Arendonk zijd,
moet ge ook weten wat ik ga vragen.
Zijd gij het allen, dan ben ik bereid
en zal het er gerust eens op wagen.

Er is in Arendonk nen burgemeester die met de duiven speeld,
ne pastoor die op de preekstoel niemand verveeld,
ne onderpastoor die ne hele dierentuin hee
en zelfs sondags te peerd door het deurp ree.

Ne keuster die in Mol in den bak hee gezeten.
Hij haj nar de gendarmen met kaaien gesmeten,
daarbij nog geroepen "Weg met Kolaar" (2).
Toen spoten ze hem nat van voeten tot haar.

En op ons gemeente word gen geld verprost,
niks word gedaan als het sente kost.
Als sjust (3) Sleuskens brug, mer da kon nie anders,
da was veur die boter van de Hollanders.

Heel 't dorp is verlicht me elletrik,
in de kerk ne niewe eurgel me heel schoon muziek,
een pastorij en een gemeentehuis proper en net
en hebt ge op het doplokaal al gelet?

Een gendarmerie, veldwachters en postkantoor,
twee of drei kerren per jaar een foor,
een gasthuis en ik weet nie hoeveel schoollokalen
en vijf of zes meulders die allemaal malen.

Er zijn sigarefabrikanten en een houtzagerij.
Er is ook een kerkhof, da licht daar vlakbij
en dan de Wamp die kende toch alle maal
en van den andere kand daar hemme kanaal.

En over de vaart den dinamiet
en de 600 die nergerans zoo ziet,
een zakkekot en een turfmoeras
en als gewild krijgt ge overal gas.

Van de fabrieken vooral Karel één.
Gelijk da draait en mascheerd zo is er geen.
Den uitschot goeïekoop, de goe niet te duur
mer jè daar zit nen Hollander aand bestuur.

We hebben in Arendonk ook nog een wasserij.
Langs Toremans hof, daar licht het vlak bij.
En cafés die zijn er wel dertig en vier,
want onzen naam is bekend voor lol en plezier.

Verenerigen die zijn er nen helen hoop:
een ouderkomité met voorzitter Koop,
een girogroep, zowel voor jongens en meisjes
en ne volgelenbond voor kanaris en sijskens.

Een pompierskorps is er ook al één hier
en geen van die mannen drinken ooit bier.
Een veloclup met drei koerse per jaar
en coereurs die zijn er ook al een paar.

En ons voetbalklup, zoo zijn er geen.
Raaken ze den bal niet, dan hebben ze been
En als ze geen martsen (4) nie meer kunnen winnen,
dan gaan ze een afdeling lager beginnen.

We hebben ne man die den beer komt halen.
Vruger wast niks mer, na moete betalen.
Vuilnis kar da du de gemeenten
en tegenwoordig kost da ook senten.

Ge zijt toch allemaal van Arendonk.
Dan kende gijlie ok de Berendonk,
Schotelven, den Heikant en 't Sluisken.
En hedde ook al gehoord vand Reuzels Huisken?

En dan de mensen die er allemaal zijn.
Wie kend er nie de mensen van Snottes Hein,
den Dielus, Jan Toei en Loderes Tist?
En dan ne Cnaps is er ook al gewist.

De mannen van den Djop en...hier
die van de Preut, de manne me bier.
Leon Van Reuzel en Bert van de kapitijn
en Jan en Sus van Kladeres Hein.

Dan hebben we Trulleke en de mannen vant Sant
en franske, ge wit wel mee zijne krant,
de pastoor uit de Watering
den dikken Verwaast die alle dagen naar de kerk ging.

Ge kent ook Romein en Fons van de Kuil
en op de Daris de meid van den Uil.
En ge wit toch wel: die van den Trul
En dan vlak bij ons Sus Verrul.

Wie heeft er nooit gehoord van Poeperes Charel
en op de Beredonk hoeve Karel,
Frans van den Boer en Werlekens Jaan,
den Elias die zoo moeilijk kon gaan?

Wie kend er nie die van de Kis
en Pierewit en Noeljes Lis,
Tist Honderduizend en Zeeldraaiers Peer
en vroeger in Kerkenstraaitje Ruiten Heer?

En meester Van Hoof en meester de Paaw
Hier vlak tegen over da groot gebouw.
En meester Van Mechelen in de Kerkstraat
Dieë zonder velo en altij te voet gaat

En Fik van de Bot en Zunnekens Trien.
Me die dubbele bruilof hebben we die nog gezien.
Sjo Hefkul de Malpost en die van de Jet
en tegenover tpostkantoor, dar hedde Flor Smet

En in de Schuterstraat Louis met den Bok
En nog wat verder, dar hedde de Rok
en Nelles vand Verken daar in de Madritten.
En wa hedde daar nog allemaal zitten?

Gusta van den Heiligen daar dicht bij de Jok
Den engel van Jan Veek, die kende toch ok?
Ireen van de Vuis Maria van den Blouwen,
Karlien Hijmen die kunnen we er ook wel bij douwen.

En dokter van Lint, Bastiaansen en Janeke.
Vooral dieë leste da is e maneke.
Als ge ziek zijt en ge mut hem vragen
Rijd dan naar kruisberg, daar is hij aant jagen

Den Blombeer Sus Baron en de Frans daar nie vergeten.
Die uit de Voskens, die kunnen da weten.
De mannen vant Rat: Frans van de Snuit daar nog bij
ge zacht ze veel samen, den ezel en hij.

Ons duivenmaatschappij is ook een heel kliksken.
Wie kend er niet die Mane van Driksken,
Sjaak Joeks, Mil van Poppel? En laat Staf maar doen,
verlede jaar hat hij de beste, hij wier kanpioen.

Ge weet dat ik ook van Arendonk ben en
veel mensen daar wel van ken.
Maar was ik nog jonger gelijk veel mensen welaan,
dan wier het nog een soep kolesaal.

Dees rijmkes zijn gemaakt om ons te amuseren
en daarom hier buiten niets zeggen, niets leren.
Als ge dat belooft en ik kan u betrouwen
zal ik volgend jaar nog zoo iets brouwen.

(1) Reportaas: reportage
(2) Kolaar: bedoeld is Minister van Onderwijs Collard die in het begin van de jaren vijftig met zijn onderwijswet op veel weerstand en betogingen botste in het christelijk onderwijs.
(3) Sjust: juist
(4) Martsen: matchen

Weer een honderdjarige te Poppel?

door Frans Slegers

Of toch niet te Poppel? Want Emiel Van Beurden, over wie het hier gaat en die op 23/11/2005 honderd jaar hoopt te worden, verblijft sinds 3/05/95 in 't Smeedeshof op 't Zwaneven. Ook zijn domicilie werd overgeschreven naar de gemeente Oud Turnhout. Henricus, Emilius Van Beurden, zoals hij volledigheidshalve heet, werd dus geboren te Poppel op 23/11/1905 als voorlaatste uit een gezin van 8 kinderen.

Zijn vader, Eduardus, Antonius Van Beurden (Eduard), van beroep boswachter, was ook geboren in Poppel nl. op 14/05/1868 en overleed er op 4/05/1927, nog geen 59 jaar oud. Zijn moeder, Anna, Maria, Elisabeth (Liske) De Jongh, werd eveneens geboren te Poppel, nl. op 9/05/1866, overleed er op10/06/1954 en werd dus 88 jaar. Emiel Van Beurden woont dus niet meer te Poppel, maar voelt zich nog nauw verbonden met zijn geboortedorp, krijgt heel wat bezoek en praat dan graag over "vruger", vnl. over zijn werk, zijn legerdienst en de fanfare van Poppel.

Van beroep was hij staatsboswachter evenals zijn vader dat was en twee van zijn 4 broers: Lowie en Jef. Lowie wist daarenboven de hand te verkrijgen van Marie Willems (1/08/1906-11/12/1990), dochter van zijn baas brigadierboswachter Maarten Willems. Een echte boswachtersfamilie dus. Op zijn 12 jaar moest Emiel gaan werken, want al-

hoewel de leerplicht door de wet van 19 mei 1914 verplicht werd tot 14 jaar, kwam daar, wegens Wereldoorlog I, de eerste jaren nog niets van in huis. Na de oorlog, als hij wat ouder was, kon hij als stoker te werk bij de Firma Van Puijenbroek in Goirle. Hij had er een goede baas, die graag gezien was, zowel bij zijn meerderen als bij de werklieden. Met Emiel klikte het bijzonder goed. Geen wonder: Jef van Opstal was immers tussen de twee oorlogen in zijn vrije tijd jarenlang dirigent van de fanfare te Poppel en Emiel was zijn beste trompettist.

De liefde voor de fanfare zat er bij Emiel van jongsaf in. Reeds als klein ventje zei hij, telkens als hij de fanfare zag uittrekken:"Als ik groot ben ga ik daar ook bij !" In 1924 moest Emiel soldaat worden en kwam als trompettist terecht bij de cavalerie, waar in die tijd de bevelen nog altijd in het Frans gegeven werden. Emiel beleeft er nog danig pret aan als hij over die tijd vertelt. Vooral over een zekere Joris De Leeuw, die weigerde de in het Frans gegeven bevelen op te volgen en daardoor meermaals in het cachot terecht kwam, maar voor zijn vrienden in de compagnie een held was. Een liedje bestaande uit vele strofen werd te zijner ere gedicht. Emiel kent het nog helemaal van buiten en zong het onlangs nog voor mij met volle overgave, precies of Joris De Leeuw en zijn makkers nog naast hem stonden. Intussen had Emiel lessen in bosbouw gevolgd, slaagde in zijn examen en kreeg als standplaats Uitbergen in Oost-Vlaanderen aan de Schelde, halfweg tussen Gent en Dendermonde, toegewezen.

Het doet wel wat vreemd aan BOSwachter te worden in een gebied waar praktisch geen bossen zijn, maar dat wel een waterrijke streek is waar Schelde en Dender samenvloeien en waar zich het grote (!) meer van Overmere-Donk (86 ha) bevindt. Zijn taak zou er dus niet zozeer in bestaan toe te zien dat er geen bomen ongezien uit het bos geraken, maar wel dat het met de visserij en de visvangst in orde blijft. Officieel was hij nl."Ambtenaar van WATERS en bossen" een vrij eenvoudige titel, die tegenwoordig "Administratief Medewerker van Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer; afdeling Bos en Groen" genoemd wordt. Emiel was graag in Uitbergen en weigerde zelfs een bevordering tot brigadier met standplaats Eine, eveneens aan de Schelde, juist boven Oudenaarde. Het was te ver !...Maar toen zijn broer Lowie, boswachter, op 20/04/1942 te Poppel overleed, dong hij naar diens standplaats en verkreeg ze. Op 2/07/1942 in volle oorlog werd er verhuisd. Maar hij kwam niet alleen. Hij was intussen gehuwd (1932) en had vrouw en kinderen bij. Zijn echtgenote Van De Wiele Yvonne, dochter van een brugdraaier aan de Schelde te Uitbergen, werd aldaar geboren op 22/10/1903.

Zij hadden vier kinderen: Aimé, geboren te Gent in 1933, Eduard te Lokeren in 1937, Marie-Elise te Dendermonde in 1939 en Lowie te Wichelen in 1941. Het is bijna niet te geloven, maar hoewel ze altijd op dezelfde plaats gewoond hadden, zijn de kinderen in vier verschillende gemeenten geboren. De moederhuizen van Gent, Lokeren en Dendermonde liggen ongeveer op gelijke afstand van Wichelen. Voor haar jongste zoon was Yvonne thuis bevallen.

In Poppel woonden zij achtereenvolgens op de Mierdsedijk 22, in het huis dat Nand Segers had laten bouwen tegen dat hij op pensioen zou gaan. In 1949 bouwden zijzelf een huis op de Tilburgseweg 156, dat na Emiels vertrek naar het Smeedeshof werd verkocht en intussen geheel verbouwd werd. Het was vooral Yvonne die opzag tegen een eventueel vertrek naar Eine, maar die wel instemde met de verhuis naar Poppel, dat nochtans stukken verder lag. Toch heeft het haar in 't begin heel erg gevaren. Vooral de taal. Haar Oost-Vlaams dialect stak zo schril af tegen dat van Poppel aan de Nederlandse grens. Maar ze wende eraan en voelde zich weldra thuis, werkte zich in het verenigingsleven in en werd een gewaardeerd lid van het parochiaal zangkoor en bestuurslid van de KAV (Katholieke Arbeiders Vrouwen). Zij overleed te Turnhout in haar 87ste levensjaar.

Toen na de Tweede Wereldoorlog sprake was van de heroprichting van de fanfare was Emiel Van Beurden direct paraat. Hij was aanwezig op de heroprichtingsvergadering van 13/09/1947 en werd tot bestuurslid verkozen. Toen er onenigheid kwam in het bestuur en de ondervoorzitter Jozef Van Hees de fanfare verliet werd Emiel Van Beurden

Emiel Van Beurden

tot ondervoorzitter verkozen en bleef dit tot 1967. Hij speelde zelf nog mee als trombonist, samen met zijn zonen Aimé (bugel, piston, trompet) en Eduard (trompet) en later ook Lowie (trompet). Een muzikale familie dus. Ook zijn broer Jef was een uitstekende muzikant en speelde in zijn jonge jaren eveneens trompet, terwijl broer Hein, die later het ouderlijk bedrijf op de Heesdijk zou overnemen, dan weer accordeon speelde.

Maar ook in de verdere familie zien we muzikaal talent. Tante Maria Catharina Van Beurden was getrouwd met veldwachter August Van de Gender. Hun jongste zoon, Emiel, onderwijzer en later schoolhoofd te Ravels-Eel was kort na de Eerste Wereldoorlog een tijdje dirigent van de fanfare te Poppel en zoon Henri ongeveer 50 jaar kosterorganist in de kerk. Toen de kinderen van Emiel, de een na de andere, het ouderlijk huis te Poppel verlieten om elders een eigen gezin te stichten, betekende dit voor hen ook het einde als lid van de fanfare. Emiel zelf was intussen ook gestopt wegens problemen met zijn gebit. Als Emiel Van Beurden op 23 november 100 jaar wordt zal hij de eerste eeuweling zijn in het 15-jarig bestaan van 't Smeedeshof en uiteraard flink gevierd worden door het bestuur en de gemeenschap aldaar.

En het moet er goed zijn om te leven, want in 't voorjaar van 2006 hoopt er weer iemand de 100 te bereiken, deze keer een dame.

Adriaan Ruts die op 27 juni 1983 de eeuw rondmaakte zal dus na 22 jaar eindelijk een opvolger krijgen, maar zijn voorganger Joannes Thijssen († 18 mei 1719) heeft wel 264 jaar moeten wachten.

De geschiedenis van de Westkempische familie Michiel Jansse Vermeulen (Oosterhout, Baarle, Ravels, Weelde, Poppel) (1)

door Toon Seelen

De eerste vier stamouders wonend in Oosterhout van omstreeks 1600 tot 1781

I. Michiel Jansse, ook Giel Jan Michielsen genoemd, geboren omstreeks 1600, landbouwer in Middelwijk onder Oosterhout, trouwde aldaar in 1633 met Mayken Gerardi uit Seters onder Oosterhout. Een acte van 1662, die de aankoop vastlegde van een stee te Seters, vermeldt Michiel Jansse met de familienaam Vermeulen. De benaming wijst waarschijnlijk naar een vroegere voorouder met het beroep van molenaar. In genoemde acte wordt ook Michiels vrouw vermeld met haar familienaam: Anthonissen. Hun gezin telde zeven kinderen, geboren tussen 1634 en 1657: Dymna, Maria, Petrus, Joanna, stamouder Cornelius (volgt onder II), Hugo en Joanna.

II. Cornelius Gilen Vermeulen, geboren te Oosterhout in 1651, trouwde in 1691 met Ida Jacobs van den Reijen. Zij kregen drie kinderen: Michiel Cornelis, Cornelia en Jacobina. Na de dood van zijn vrouw hertrouwde Cornelius in 1703 met Lijsbeth Zeeuwen, weduwe van Christophorus van Sundert. De huwelijksacte vermeldt, dat Cornelius en Lijsbeth in de Bouwlingstraat woonden. Hun beider gezinnen staan in de gemaallijst van 1695 samen genoteerd met de gezinnen van Jacobs van den Reijen en van Peeter Gilen Vermeulen. Mogelijk wijst dat erop, dat zij allen in dezelfde straat woonden, in de Bouwlingstraat. Dan boerde Cornelius daar samen met zijn oudste broer Peeter (bouwling is landbouwer) en vond hij er zijn eerste en zijn tweede vrouw. Deze laatste had drie kinderen van Stoffel van Sundert en schonk in haar tweede huwelijk het leven aan Joannes, de derde stamouder Vermeulen (volgt III). Joannes groeide op in een gezin van zeven kinderen, die voortkwamen uit drie verschillende huwelijken. Destijds, door de vaak voorkomende vroege dood van een der ouders, geen ongewone situatie. De jongste broer Hugo zette het ouderlijke bedrijf in Seters voort. In 1695 woonde de stamoudste Michiel Jansse, weduwnaar, nog bij hem in.

III. Joannes Cornelis Vermeulen, geboren te Oosterhout in 1703, landbouwer in de Meulenstraat aldaar, trouwde in 1739 Cornelisen Maria Schalken. Zij kregen drie dochters, Elisabeth, Adriana en Maria en een zoon Cornelius, de vierde stamouder (Volgt IV).

IV. Cornelius Jansc Vermeulen, geboren te Oosterhout in 1744, trouwde in 1768 met Joanna De Bont uit Weelde, in de Zuidelijke Nederlanden. Zij gingen wonen in Oosterhout. Daar werden hun zes kinderen geboren: Jan, Cor, Liesbet, Jac, Janus en Kees.

In 1781, in de maand juli zoals de borgbrief aangeeft, trok Cornelius met zijn gezin naar Weelde. Een afstand van dertig kilometer, met paard en wagen, over zandwegen. Op de wagen zes kinderen, van drie tot twaalf jaar en zoveel huisraad als meekon. De reis zal, zo stel ik me voor, gegaan zijn over de Oosterhoutseweg naar de Vijf Eiken, vervolgens op lange rechte wegen over de eenzame heide naar Alphen, en dan Terover, bij een driesprong linksaf de Zuidelijke Nederlanden in, dan verder over de heide naar de ouderlijke woning De Bont. Met een rustpauze in Alphen zal het een reis geweest zijn van zes uur. Beslist geen comfortabele reis, maar wel een door een benijdenswaardig stil landschap. Cornelius trok in bij zijn zwager Peet, die als enige zoon, 47 jaar en ongehuwd, de boerderij De Bont beheerde. Daar werd nog een zevende kind geboren, Maria, die een maand oud overleed.

Genealogie

I. Michiel Jansse ook genoemd Michael Joannis, en Giel Jan Michielsen (Vermeulen of Vermolen), geboren voor 1610, landbouwer, overleden na 1695, gehuwd te Oosterhout oktober 1633 met Maijken Gerits, ook genoemd Maria Gerardi en Maijken Geraerts (Anthonissen), geboren te

Oosterhout 13/7/1615, en aldaar overleden tussen 1690 en 1695. Uit dit huwelijk:
1. Cornelis Gilen, ook genoemd Cornelis Chielen, en Cornelis Michael, geboren te Oosterhout 28/10/1651, volgt onder II

II. Cornelis Gilen, ook genoemd Cornelis Chielen, en Cornelis Michael Vermeulen of Vermolen, geboren te Oosterhout 28/10/1651, landbouwer, overleden te Oosterhout 17/1/1740, gehuwd te Oosterhout op 4/11/1691 met Ida Jacobs Van den Reijen (overleden tussen 25/12/1695 en 1703). Huwt een tweede maal te Oosterhout op 4/2/1703 met Lijsbeth Adriaans Paschieren Zeeuwen of Seuws, weduwe van Christoffel van Sundert, geboren te Oosterhout 23/11/1665 en overleden aldaar 19/3/1739. Uit dit huwelijk:
1. Joannes Cornelis, gedoopt te Oosterhout 23/10/1703, volgt onder III

III. Joannes Cornelis Vermeulen, geboren te Oosterhout 23/10/1703, landbouwer, overleden aldaar 20/5/1774, gehuwd te Oosterhout met Cornelisen Maria Schalken, overleden te Oosterhout 26/10/1780. Uit dit huwelijk werden te Oosterhout geboren:
1. Elisabeth, geboren 1/6/1740
2. Adriana, geboren 9/9/1742
3. Cornelius Janse, geboren 24/9/1744, volgt onder IV
4. Maria, geboren 21/10/1747

IV. Cornelius Janse Vermeulen, geboren Oosterhout 24/9/1744, landbouwer, overleden Weelde 22/12/1813, gehuwd te Weelde 16/6/1768 met Joanna De Bont, geboren te Weelde 11/3/1739 en aldaar overleden 31/5/1808. Uit dit huwelijk werden te Oosterhout geboren:
1. Joannes, geboren 29/6/1769, volgt onder Va
2. Cornelia, geboren 22/9/1770
3. Elisabeth, geboren 22/9/1772, landbouwster, overleden te Weelde 21/9/1828, gehuwd te Weelde 9/2/1812 met weduwnaar Gerardus Segers, geboren te Weelde 18/3/1780
4. Jacobus, geboren 5/8/1774, volgt onder Vb
5. Adrianus, geboren 9/10/1775, volgt Vc
6. Cornelius, geboren 22/10/1777, volgt Vd

en uit dit huwelijk geboren te Weelde:
7. Maria, geboren 25/8/1782, overleden te Weelde 23/9/1782

De vier broers Jan, Jac, Janus en Kees Vermeulen huwden met meisjes uit respectievelijk Baarle Hertog, Weelde, Ravels en Weelde/Lage Mierde (Kees trouwde tweemaal). Jan en Janus verhuisden naar de woonplaats van hun echtgenoten, Jac en Kees bleven in Weelde wonen. De enige zoon van Kees, Jan Baptist (VIb) ging tussen 1845 en 1852 van Weelde naar Ravels en vestigde zich voor 1870 te Poppel. Alle vier de broers hadden mannelijk nageslacht en zij vormden in volgorde de familietakken: Baarle, Weelde, Ravels en Poppel.

De tak Baarle

Va. Joannes Vermeulen, geboren te Oosterhout 29/6/1769, landbouwer, overleden te Baarle Hertog 27/1/1835, gehuwd te Baarle Hertog 6/3/1803 met Cornelia Seeuws, geboren te Baarle Hertog 22/9/1768 en er overleden 14/9/1835. Joannes, volgens de huwelijksakte van 1803 woonachtig te Baarle Hertog, trouwde met de 34-jarige Cornelia Seeuws van de Tommel te Baarle Hertog. In 1815 woonden zij in de Gierlestraat 25. Daar werden hun kinderen geboren: Adrienne, Joanna, Jac en Jean Corneille. Nadien betrokken zij op de Tommel een huis, dat in de memorie van aangifte van hun nalatenschap (1838) beschreven staat als "palende zuid de weduwe van Oerle (Seeuws), oost Cornelis Tuijtelaars, west eijge goed en noord de straet". Ditzelfde huis wordt in de aangifte der nalatenschap van hun zoon Jean Corneille (1870) kadastraal aangeduid met Sectie G perceel 25. Uit de kadastrale schets van de gemeente Baarle-Hertog van 1867 blijkt, dat dit perceel het latere schop is. Zie het huis op de omslag en de kadastrale schets op blz.33. Cornelis Tuijtelaars is de oom van Christine Tuijtelaars. Uit dit huwelijk, geboren te Baarle Hertog:
1. Adriana, geboren 21/7/1803, overleden te Baarle Hertog 3/1/1876, gehuwd te Baarle Hertog 6/2/1840 met Antonius Van der Veeken, geboren te Princenhage 1/5/1792, bakker, overleden te Baarle Hertog 18/2/1875.
2. Joanna, geboren 4/7/1806, overleden te Baarle Hertog 4/3/1883, gehuwd te Baarle Hertog 6/2/1840 met Willem Martens, geboren te Baarle

Nassau 8/9/1815, herbergier, overleden te Baarle Hertog 15/10/1882.
3. Jacobus, geboren 13/6/1809, landbouwer, overleden te Baarle Hertog 18/4/1877, gehuwd te Baarle Hertog met Maria Catharina Michielsen, geboren te Baarle Nassau 1/8/1814, landbouwster, overleden te Baarle Hertog 14/4/1869.
4. Jean Corneille, geboren 26/12/1812, volgt VIa.

Vader stierf in januari 1835, 65 jaar oud, moeder acht maanden later, 67 jaar. Alle kinderen woonden nog thuis en waren achtereenvolgens 32, 29, 26 en 23 jaar. De twee dochters trouwden in 1840 op dezelfde dag, met hun broers Jac en Jean als getuigen. Adrienne met de weduwnaar Antonius van der Veeken, bakker/winkelier, en Joanna met Willem Martens, voerman/herbergier, broer van Jan Martens van de Tommel. Adrienne en Joanna woonden zusterlijk naast elkaar in de Kerkstraat. De bakkerij was daar op nr.86a en het café op nr.86.

Bij een verdeling in 1847 tussen Jac en Jean Corneille erfde Jean behalve het beschreven huis op perceel 25 tevens "huis, schuur en erf", gelegen op het in 1838 genoemde "eigen goed", en later kadastraal vermeld als perceel 24. Jac erfde bij deze verdeling een woning op perceel 43, vroeger eigendom van hun grootouders Seeuws-Reijns. Twee jaar later woonde Jac bij zijn zus Joanna, dan weer woonde hij thuis bij zijn broer en naderhand in de Molenstraat. Hij huwde omstreeks 1866 met de ruim vijftig jaar oude Maria Catharina Michielsen. Jean erfde ook het 1 3/4 grote bouwland naast de boerderij, kadastraal bekend als perceel 29. Zie blz.33. Over dit stuk land zal twintig jaar later, in 1867, de trein Tilburg-Turnhout rijden. Het genoemde complex van "huis, schuur en erf" is zonder twijfel de huidige boerderij Schoenmakers-Verhoeven. De eerste bouw heeft dus plaats gehad niet tussen 1862 en 1870, zoals men meende, maar eerder en wel tussen 1838 en 1847.

VIa. Jean Corneille Vermeulen, geboren te Baarle Hertog 26/12/1812, landbouwer, aldaar overleden 2/6/1870, gehuwd te Baarle Hertog 11/8/1848 met Christine Tuijtelaars, geboren te Baarle Hertog 5/11/1816 en aldaar overleden 19/9/1888. Jean geboren te Baarle Hertog in 1812, trouwde in 1848 met zijn 31-jarige buurtgenote Christine Tuijtelaars. Christine woonde op de Tommel bij haar oudere zus Antonia, die getrouwd was met Adriaan Nijssen. Uit dit huwelijk geboren te Baarle Hertog:
1. Adriana Cornelia, geboren 12/4/1849, landbouwster, overleden te Gilze-Rijen 13/1/1935, ongehuwd, tante Kee.
2. Joannes Cornelis, geboren 6/8/1850, volgt VIIa.
3. Maria, geboren 21/6/1852, overleden te Baarle Hertog 1/7/1865. Bleef slechts dertien jaar in leven.
4. Carolus, geboren 11/8/1862, landbouwer, overleden te Baarle Hertog 16/3/1924

Jean leidde het bedrijf gedurende 22 jaar, van 1848 tot zijn dood in 1870. Het was de rustige tijd na de economische depressie van de veertigerjaren. Hij verdrievoudigde in die periode op belgisch grondgebied zijn bouwland, van 2 1/2 tot 7 1/2 hectare. In 1867 kwam de spoorlijn Tilburg-Turnhout gereed. De eerste trein stoomde Baarle binnen en blies zijn rook over de stee Vermeulen. De Nieuwe Tijd kondigde zich aan. Het traject verbond de spoorwegnetten van België en Nederland en had met de reeds geopende spoorlijn Roosendaal-Breda-Tilburg-Eindhoven een grote invloed op de ontwikkeling van de Kempen. Zo kon nu de textielstad Tilburg steenkool betrekken uit Wallonië. De economie groeide, al duurde het nog geruime tijd, tot na 1890, voordat de industrialisering echt doorzette en de economische bedrijvigheid tot bloei kwam. Door de tot standkoming van de spoorweg over de Moerdijk in 1872 begon de treinverbinding Tilburg-Turnhout aan betekenis te verliezen. De machtige verbinding Holland-Moerdijk-Antwerpen ging over Roosendaal-Essen en trok een groot deel van het internationale vervoer en verkeer naar zich toe. Charloom herinnerde zich de aanleg van de spoorlijn: "Ik had toen nog de rokskes aan". **(wordt vervolgd)**

Tijdschrift 'De Drie Goddelijke Deugden'
Afgiftekantoor: 2380 Ravels1
Redactie, samenstelling en lay-out:
Marc Vermeeren,
De Meerkens 10, 2382 Poppel

Verschijnt 3-maandelijks
Verantwoordelijke uitgever:
Laurent Woestenburg,
Beatrijs v. Nazarethln. 2, 2382 Poppel